

אשיוחה בקיץ

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

פרשת
תדומה

אשיחה בחקיד

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיד (ה כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת
תרומה

תוכן הענינים

ג	הנותן צדקה - גזנו לעצמו
ג	המעשר שאתו - זהו כל רכושי!
ד	רכוש אמותי מול רכוש מדמה
ד	הנותן - 'מקבל' והמקבל - 'נותן'
ה	הנותן צדקה - זוכה הרבה מעבר לשוי נתינתו
ו	הפקמי שסרב להיות צורף זהב...
ו	'קעב נשאתו הרוח'...
ז	העשר - מקדד אצל האדם לצורך נתינת צדקה
ז	גדל האחריות שבשמירת הפקדון
ח	פקיד נאמן - זוכה באמון בעל הבית
ח	כל המקמץ מקמץ לו
ט	הפנה הראויה במצות צדקה
ט	'לחשב מחשבות'...
י	נתינת הצדקה - מפח מצות ה', ולא מתוך רגש החמלה
י	'יחזו' - קנני האמונה
יא	מה בין גבריאל המלאך לשרו של עשו?
יא	"שמעון אהרן, אין לך אמונה?"
יא	נתינת צדקה לעני שאינו הגון
יב	"ואיך אוכל להיות ברוך..."
יג	סכום המשכרת שהיה 'פוחת והולך'
יד	'הלך לפניך צדקה'...
יד	ההשקעה הטובה ביותר
יד	צדקה תמורת 'דמי בטוח'
טז	להכתב בספרם של 'נותנים'
טז	החלוק שלא היתה לו שפה
טז	מעלות הצדקה - שתים שהן ארבע
יז	הגלות והנאלה - תלויים במצות הצדקה

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת זכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שיחה לפרשת תְּרוּמָה

חזוק במצות הצדקה

ולפי זה מוכן היטב לשון ויקחו לי תְּרוּמָה' - רְמִזָּה לְנוּ הַתּוֹרָה בְּדַבְרֶיהָ שֶׁהַנּוֹתֵן צְדָקָה, הָרִי אֵינּוּ מוֹצִיא מִשְׁלוֹ, אֲלָא אֲדַרְבֵּהּ הוּא מְכַנֵּס, רַק מִשְׁקִיעַ וְלוֹקֵחַ לְמַעַן עֲצֹמוֹ, וּמַעֲתָה הַהֶסְתַּכְּלוּת שְׁלוֹ עַל הַמַּצָּה צְרִיכָה לְהִיּוֹת שׁוֹנָה מִהַקְצָה לְקַצָּה, עֲלִיו לְשׁוֹשׁ בְּנִתְיָנוּת וְלֹא לְהִרְגִישׁ קָשִׁי כָּלֵל!

בְּסִיעָתָא דְשִׁמְיָא, עוֹמְדִים אָנוּ עִתָּהּ בְּשָׁבוּעַ פְּרִשְׁת תְּרוּמָה, בְּפִרְשָׁה זֹו נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל לְתַן מִכֶּסֶפּ וּמִמוֹנִם לְבָנוֹת אֶת מִשְׁכַּן ה', וּמִן הָרְאוּי לְהִתְבּוֹנֵן מַעַט מֵעִנִּין הַמַּצָּה הַחֲשׂוּבָה וְהַנּוֹפְלָאָה, אֲשֶׁר זָכְנוּ הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ לְקַיְמָה לְמַעַן נִטַּל שָׁכַר בְּזָה וּבְכָא - הִיא מִצְוֹת הַצְּדָקָה לְעַנִּיִּים, וּשְׁאָר תְּרוּמַת מָמוֹן לְדַבַּר מַצָּה.

וְכֵן הָיָה רַבְּנֵי ה'תַּפְּץ חַיִּים' (ע"ה"ת, במדבר ה, י) רוֹמֵז מְסָר זֶה בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק: "וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לִכְהֵן לֹא יִהְיֶה" - עֵקֶר גְּדוֹל וְחָשׁוּב שְׁצָרִיךְ כָּל אָדָם לְזַכֵּר בְּכָל רִגַע מִימֵי חַיָּיו, רְכוּשׁוֹ הָאֲמִתִּי הֵם אֵף וְרַק פְּרוֹת עֲמְלוֹ הַרוּחָנִי עֵינֵי קִדְשָׁה בָּהֶם הוּא מִתְעַסֵּק, וְכֵן הַמָּמוֹן אוֹתוֹ נוֹתֵן לְצְדָקָה, רַק קִדְשׁוֹ - לֹא יִהְיֶה, וְרַק אֲשֶׁר יִתֵּן לִכְהֵן - לֹא יִהְיֶה! כָּל שְׁאָר קִנְיֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵינֶם מְהוּיִם קִנְיֵן אֲמִתִּי, נִרְאִים לְאָדָם כְּאִלוֹ יֵשׁ בְּכֶחֶם לְהַקְנוֹת לֹא בְּשַׁחֲזוֹן לְעוֹלָם, אֵף כָּל הַתְּחַבְּרוּתָם אֲלֵיו אֵינָה אֲלָא זְמַנִּית בְּלִבָּד, וּבְצֵאת דְּחִקוֹ הֵם עוֹזְבִים אוֹתוֹ לְנַפְשׁוֹ. וְכִבְּר אָמְרוּ חַז"ל (אבות ו, ט): "לְפִי שְׁבִשְׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם, אֵין מְלוּיֵן לֹא לְאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת - אֲלָא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים", וְהוּא הַמָּמוֹן אוֹתוֹ נִתֵּן לְצְדָקָה, שְׁמַלְגָה אוֹתוֹ אַחַר פְּטִירְתוֹ.

הַנּוֹתֵן צְדָקָה - גּוֹנֵז לְעַצְמוֹ

נֹאמֵר בְּפִרְשָׁה (שמות כה, א): "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי". וְהַדְּקָדוּק מְפָרְסֵם, מַהוּ שְׁנִקְטָה תּוֹרָה לְשׁוֹן 'וְיִקְחוּ', לְכַאוּרָה הָיָה יוֹתֵר מִתְּאִים לֹאמֵר 'וְיִתְּנוּ לִי תְּרוּמָה'?

וּמְבָאָר ה'בֵּית הַלֹּו' (שם) עַל פִּי דְבָרֵי הַגְּמָרָא (ב"ב יא, א): "תְּנוּ רַבְּנֵן מַעֲשֵׂה בְּמוֹנְבוֹ הַמְּלָךְ שְׁבִזְבוֹ אוֹצְרוֹתָיו וְאוֹצְרוֹת אֲבוֹתָיו בְּשָׁנֵי בְצֻרַת (=לְנִתְיָנוּת צְדָקָה), תְּבָרוּ עֲלֵיו אֲחִיו וּבֵית אָבִיו וְאָמְרוּ לוֹ: אֲבוֹתֶיךָ גְּנָזוּ וְהוֹסִיפוּ עַל שֶׁל אֲבוֹתָם, וְאֵתָהּ מְבִזְבֵּן! אָמַר לָהֶם: אֲבוֹתֵי גְּנָזוּ לְמִטָּה, וְאֲנִי גְּנָזְתִי לְמַעַלָּה; אֲבוֹתֵי גְּנָזוּ בְּמָקוֹם שֶׁהִיד שׁוֹלְטֵת בּוֹ, וְאֲנִי גְּנָזְתִי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הִיד שׁוֹלְטֵת בּוֹ וְכו'; אֲבוֹתֵי גְּנָזוּ לְאַחֲרִיִּים, וְאֲנִי גְּנָזְתִי לְעַצְמִי; אֲבוֹתֵי גְּנָזוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲנִי גְּנָזְתִי לְעוֹלָם הַבָּא".

הַמַּעֲשֵׂר שְׁאֵתָן - זֶהוּ כָּל רְכוּשִׁי!

רַבִּינוּ יוֹסֵף חַיִּים וְצ"ל מְבָאָר בְּסִפְרוֹ 'בֵּן יְהוּדֵי' אֶת מֵאֲמַר חַז"ל (ב"מ מב, א): "אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְעוֹלָם יִהְיֶה כֶּסֶפוֹ שֶׁל אָדָם מְצוּי בִּידוֹ, שְׁנֹאמֵר 'וְצָרַת הַכֶּסֶף בִּידְךָ'. וְצָרִיךְ בְּאוֹר הָלֵא אֲדַרְבֵּהּ יוֹתֵר רְאוּי שְׁיַנִּיחַ הָאָדָם כֶּסֶפוֹ בְּמָקוֹם הַמְּשַׁתְּמֵר, כְּדִגְמַת תְּבָה אוֹ קַרְקַע,

לְמַדְנוּ מִדְּבָרֵי מוֹנְבוֹ הַמְּלָךְ, שֶׁהַנּוֹתֵן צְדָקָה אֵין הוּא מוֹצִיא מֵעַצְמוֹ, אֲלָא אֲדַרְבֵּה גּוֹנֵז לְעַצְמוֹ, אֵין הוּא נוֹתֵן אֲלָא לֹקֵחַ, שֶׁהֵלֵא כָּל הַמָּמוֹן שְׁצוֹבֵר הָאָדָם - אֵינוֹ שְׁלוֹ, אֲלָא רַק מְנַח אֲצִלוֹ, וּמִי יוֹדֵעַ אִם בְּכָלֵל יִזְכֶּה לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ - אוֹלָם הַמָּמוֹן הַנּוֹתֵן לְצְדָקָה, הָרִי הוּא שְׁמוֹר וְעוֹמֵד לֹא לְטוֹבָתוֹ לְנִצַּח נְצָחִים.

פְּרֵשֶׁת תְּרוּמָה

הָאֲמֵתִי, כַּעַס עָלָיו מְאֹד וְצִוָּה מִיָּד לְהַחֲרִים אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ. מִשְׁהוּבָא כָּל הַרְכוּשׁ אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ הוֹכַח בְּעֵלִיל כִּי הֵשֵׁר שֶׁקֶר בְּמִצַּח נִחְוָשָׁה. כִּאֵן לֹא יָכוֹל הַמֶּלֶךְ לְסַלַּח לוֹ וְהִשְׁלִיכוֹ לְכָלֵּא עַל מְנַת לְהַעֲמִידוֹ לְדִין.

מִשְׁהִתְקַרֵּב יוֹם הַמִּשְׁפָּט צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהִבְיֵא אֶת הַשֵּׁר לְפָנָיו וּשְׁאֵלוֹ כִּי־צַד הָעֵז לְשֶׁקֶר בְּדָבָר שֶׁהִמְצִיאֹת הִיא כֹּה בְרוּרָה? נִצָּל הִיְהוּדִי אֶת הַהִזְדַּמְנוֹת שֶׁנִּתְּנָה לוֹ לְהִבְהִיר אֶת דְּבָרָיו וְאָמַר: "כָּל מֵה שֶׁאֲמַרְתִּי הִיא אֲמֵת לְאֲמֵתָה! וְכִּף הוּא פִּשְׁרָם שֶׁל דְּבָרִים: רְגִיל אֲנִי לְרִשָׁם בְּפִנְקָס מִיָּחַד אֶת סְכוּמֵי הַכֶּסֶף שֶׁאֲנִי מִפְּרִישׁ לְצִדְקָה. כִּפְאֲשֶׁר נִשְׁאֵלְתִי מֵהוּ עֲרָכּוֹ שֶׁל רְכוּשִׁי נִקְבָּתִי בְּסִכּוּם הַרְשׁוּם בְּ"פִנְקָס הַצִּדְקָה" שֶׁכֵּן זֶהוּ רְכוּשִׁי הָאֲמֵתִי הַגָּנוּז בְּאוֹצְרוֹת שְׁמִים וְאִין לְשׁוּם אָדָם אֲפִשְׁרוֹת לְטָלוֹ מִמֶּנִּי. שְׁאָר רְכוּשֵׁי - הַמְּשִׁיף הַשֵּׁר הִיְהוּדִי וְאָמַר - אֲנִי רְכוּשֵׁי הָאֲמֵתִי הוֹאִיל וְאִין כָּל עֲרָבָה לְכִף שִׁישְׁאָר בְּיָדִי. וְהִרְאִיָּה, אֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ יוֹדֵעַ הֵיטֵב מֵה אָרַע לְ"רְכוּשֵׁי הַמְדָּמָה" שֶׁכֵּן רָגַע הַחֲרָם וְנִטַּל מִמֶּנִּי."

מִיָּד צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהִבְיֵא לְפָנָיו אֶת "פִּנְקָס הַצִּדְקָה" שֶׁל הַשֵּׁר, אַחֲרֵי שֶׁרָאָה שֶׁפָּנִים דְּבָרָיו הִחְזִיר לוֹ אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ וְהִשְׁיִיבוֹ עַל כִּנּוּ.

הַנּוֹתָן - 'מִקְבָּל' וְהַמְקַבֵּל - 'נּוֹתָן'

יְסוֹד זֶה רְמִזוֹ חֲזו"ל בְּאֲמָרָם (ויקרא"ר פל"ד): "יֹתֵר מִמֵּה שֶׁבַעֵל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הָעֲנִי - הָעֲנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת". דִּהְיָנוּ שְׂאָם הָיָה מְקוֹם לְחֻשָׁב שֶׁבַעֵל הַבַּיִת הוּא הַנּוֹתָן, וְהָעֲנִי הוּא הַמְקַבֵּל, מְגַלִּים לָנוּ חֲזו"ל שֶׁהַהֶפֶךְ הוּא הַנִּכְוֵן, הָעֲנִי הוּא הַנּוֹתָן וּבַעַל הַבַּיִת שְׂתוּמָף בּוֹ - הוּא הוּא הַמְקַבֵּל.

וְדָבָר זֶה מְדִיק הַפְּרָדֵס יוֹסֵף (שְׁמוֹת כה, ב) בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה (שְׁבַת פ"א, א): "פִּשְׁט הָעֲנִי אֶת יָדוֹ לְפָנִים וְנָתַן לְתוֹף יָדוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת - כִּפְאֲשֶׁר בַּעַל הַבַּיִת נּוֹתֵן צִדְקָה לְיָדוֹ שֶׁל הָעֲנִי, לְעֵינֵי בִּשְׁר אָנוּ רוֹאִים נְתִינָה מִיָּדוֹ שֶׁל הָעֲשִׂיר

וְאֵל יִנְיָהֵנוּ בְּיָדוֹ? אֵלֵּא מְבָאָר הַבֵּן אִישׁ חֵי 'מִצּוֹי בְּיָדוֹ' - רְצוֹנוֹ לֹמַר שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּמַעֲוֹתָיו צִדְקָה וְגִמְלוֹת חֲסִדִים, וְאֵז כֶּסֶפוֹ זֶה - בְּאֲמֵת בְּיָדוֹ, לְאִפּוֹקִי אִם יִצְבֹּר הוֹן וְלֹא יִתֵּן, נִמְצָא כֶּסֶפוֹ אִינוֹ בְּיָדוֹ אֵלֵּא בְּיָד אַחֲרִים, כְּדָבָרֵי מוֹנִבְז הַמֶּלֶךְ שֶׁהִבְאֵנוּ לְעִיל: "אֲבוֹתֵי גָּנוּז לְאַחֲרִים, וְאֲנִי גָּנוּזִי לְעִצְמִי".

וּבְזֶה מְבָאָר דְּקָדוּק לְשׁוֹן יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה, שֶׁנֶּדַר נֶדֶר לֹאֲמַר (בראשית כח, כב) "וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂר אֲעֲשֶׂרְנּוּ לְךָ", וְגַשׁ לְדָקְדָק שֶׁהִיָּה רְאוּי לֹמַר 'מִכָּל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי' וְלֹא 'וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי', שֶׁהַמַּעֲשֶׂר נִתֵּן מִכָּל הַרְכוּשׁ, וְאִין הַמַּעֲשֶׂר כָּל הַרְכוּשׁ. אֵלֵּא אִף כִּאֵן הַדְּבָרִים מִטִּים לְדְבָרֵינוּ עַד עַתָּה, אֹמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ, הַחֶלֶק שֶׁאֲתוֹ 'עֲשֶׂר אֲעֲשֶׂרְנּוּ לְךָ' - הוּא לְמַעֲשֶׂה 'כָּל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי', הוּא הַרְכוּשׁ הָאֲמֵתִי שֶׁשִּׁיף לִי, כָּל הַשְּׂאָר אִינוֹ רְכוּשֵׁי הָאֲמֵתִי...

רְכוּשׁ אֲמֵתִי מוֹל רְכוּשׁ מְדָמָה

וְיֹדֵעַ הַמַּעֲשֶׂה בְּדוֹן יַצְחָק אֲבִרְבָּנָאֵל זצ"ל, שֶׁכֵּהֵן כֶּשֶׁר הַכֶּסֶפִים בְּמִמְשָׁלְתוֹ שֶׁל אַחַד מִמְלָכֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם. דְּבָר שֶׁעוֹרֵר אֶת קִנְאָת שְׂאָר הַשָּׂרִים, וְהֵם בְּקִנְאָתָם בּוֹ הִלְכוּ וְהוֹצִיאֻו דְּבַתּוֹ רָעָה אֶל הַמֶּלֶךְ. עֲלִילוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנוֹת הָעֲלִילוֹת עָלָיו חֲבָרֵיו הַשָּׂרִים, וּבֵין הַשְּׂאָר סִפְרוּ שִׁיּוֹדְעִים הֵם נְכוּנָה כִּי עֲשָׂה כָּל עֲשָׂרוֹ עַל חֲשִׁבוֹן גַּפְת בֵּית הַמְּלוּכָה.

לֹא שַׁעַה הַמֶּלֶךְ לְדָבָרֵי הַבַּלַּע וְהַשְּׂמִצָּה, בְּהִפְרִיּוֹ בִּישְׁרוֹ וּבְהִגִּינוֹתוֹ שֶׁל הַשֵּׁר הִיְהוּדִי יָדַע כִּי אִין שַׁחַר לְשִׁמוּעוֹת הַזְּדוּנִיּוֹת הָאֵלוֹ. אִף לְאַחַר שֶׁהַשָּׂרִים לֹא הִרְפוּ מִן הַדְּרִישָׁה לְחַקֵּר אֶת הָעֲנִין, לֹא נּוֹתְרָה לְמֶלֶךְ בְּרָרָה אֵלֵּא לְהַזְמִינוֹ לְחַקֵּרָה בְּדָבָר רְכוּשׁוֹ הַרְבֵּ.

כִּפְאֲשֶׁר הִתְיַצַּב הַשֵּׁר לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ שְׁאֵלוֹ הַמֶּלֶךְ: "מֵהוּ הַשְּׂוִי הַמְדִיק שֶׁל כָּל רְכוּשְׁךָ? בְּתִשׁוּבָתוֹ נִקְבַּח הַשֵּׁר סְכוּם שֶׁהִיָּה עֲשִׂירִית מִשְׁוִים הָאֲמֵתִי שֶׁל נְכִסָּיו. הַמֶּלֶךְ שִׁדַּע כִּי הַסְּכוּם שֶׁנִּקְבַּח הוּא פְּחוֹת בְּהִרְבָּה מִן הַסֶּף

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

ואיך יתכן שרות המואבֵיה, הגיורת בעלת המדות הטובות, רואה לנכון להעצים בדבריה מה שזכתה את בעז, ולהקטין את ערך מעשהו עמה?

ומביא מִן הַגֵּר"ע יוסף וצ"ל בספרו 'מאור ישׂראל' (סוכה מט, ב) את באורו של הגאון רבי איזל חריף (עמק יהושע דרוש ט), וזאת על פי דברי המדרש לעיל מינה: "ויצַבט לה קלי - קליל זעיר בראשי אצבעותיו נתן לה, והכתוב ונתאכל ותשבע ותתר? אמר רבי יצחק, אָנן שְׁמַעֲינן מינה תרתי, או בִּרְכָה שׁוֹרָה בִּידוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צָדִיק, או בִּרְכָה שׁוֹרָה בְּמַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ צְדָקָת. אֵלָּא מִן מַה דְּכָתִיב וְנִתְּנָה וְנִתְּשַׁבַּע וְנִתְּמַר אָנּוּ יוֹדְעִין שֶׁבִּרְכָה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ מַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ צְדָקָת". הרי לך שֶׁלְמִסְקָנָה הַבִּרְכָה שֶׁרְתָה בְּמַעֲיָה שֶׁל רוֹת, נִמְצָא שֶׁבְּעַז נִתְּנָה לָהּ מַשְׁהוּ מוֹעֵט מְאֹד שָׂאִין בּוֹ כָּלֵל כְּדֵי שְׁבִיעָה, וְאֵף עַל פִּי כֵן, זָכָה בְּשִׁכָר עֲצוּם עַל מַעֲשָׂהוּ, וְאֵיךְ יִתְכַּן הַדְּבָר?

אֵלָּא דָּבָר זֶה לְמַדּוּנָה רְבוּתֵינוּ שֶׁבְּגִמְרָא (סוכה מט, ב): 'אֵין צְדָקָה מְשַׁתְּלֶמֶת אֵלָּא לְפִי חֶסֶד שְׁפָה', שִׁכְרוּ שֶׁל הַנּוֹתָן נֶאֱמַד לְפִי הַתּוֹעֵלֶת שֶׁהַשִּׁיג בְּנִתְיָנָתוֹ, וְלֹא עַל פִּי שְׂוִי הַמַּתְנָה בְּשִׁלְעֲצָמָה, וְכִדְרָךְ שְׂאֲמָרוֹ (במדור שס): "כֹּל מִי שֶׁנּוֹתָן פְּרוּטָה לְעַנִּי וְכוּ', וְכִי פְּרוּטָה נּוֹתָן לוֹ? וְהֵלֵא לֹא נּוֹתָן לוֹ אֵלָּא נֶפֶשׁוֹ, הֵא פִּי צִד? הֵיִתָּה כִּכָּר בְּעֶשְׂרָה פְּרוּטוֹת, וְעַנִּי עוֹמֵד בְּשׁוּק וְאֵין בְּיָדוֹ אֵלָּא תְּשַׁעָה, וְכֵּן אֶחָד וְנָתַן לוֹ פְּרוּטָה וְנִטַּל כִּכָּר וְאֶכְלָה וְשָׁבַת נֶפֶשׁוֹ עָלָיו, אָמַר לוֹ הַקָּב"ה אֵף אֶתָּה בְּשַׁעָה שֶׁנִּפְשָׁךְ מְצַפְצֶפֶת לְצִאת מִתּוֹךְ גּוֹפֶךְ אֲנִי מְשִׁיבָה לָךְ". דְּהִינּוּ שֶׁפְּעָמִים אָדָם נּוֹתָן לְעַנִּי פְּרוּטָה קְטַנָּה אַחַת, וּמְכִינּוּן שֶׁבְּכָךְ הַשְּׁלִים לְעַנִּי אֵת הַסֵּף הַנֶּצֶר לְקִנּוֹת כִּכָּר, וְאֶפִּילוֹ שֶׁכִּכָּר תְּשַׁעָה פְּרוּטוֹת הָיוּ לוֹ מִקֶּדָם, זֹכָה בְּזֶה לְמַצּוֹה אֲדִירָה שֶׁל הַחֲיָאֵת נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְזֹאת בְּפְרוּטָה אַחַת בְּלִבָּד.

וְכֵּמוֹ כֵּן בְּנִתְיָנָת בְּעַז לְרוֹת, פִּינּוֹן שֶׁהַמּוֹזֵן בְּדָרָךְ גַּם הַתְּבָרָךְ בְּמַעֲיָה וְהַשְּׁבִיעַ אֵת נֶפֶשׁוֹ

לְעַנִּי, אֲבָל בְּמִבְט רֵוַחְנִי - קוֹרָה דּוֹקָא הַהֶפֶךְ, הַעֲנִי הוּא זֶה שֶׁנּוֹתָן לְבַעַל הַבַּיִת, הוּא מְזַכֵּה אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ מְמוֹן וְזוֹקֵף אוֹתוֹ לְזָכוֹתוֹ.

מוֹסִיף הַצְּדִיק רַבִּי יִחְזַקְאֵל מְקוֹזְמִיר וְאוֹמֵר: כְּאֲשֶׁר הַנּוֹתָן מְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא 'נוֹתָן' וְהַמְקַבֵּל מְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא 'מְקַבֵּל' - אֵין זֶה צְדָקָה מְעֵלָה וְרִצּוֹנָה לְפָנֵי ה', הַצְּדָקָה הַנּוֹעֵלָה בְּיִתְרָה, הִיא כְּאֲשֶׁר הַנּוֹתָן מְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא 'מְקַבֵּל', וְכִכָּךְ מְבִיא אֵת הַמְקַבֵּל לִידֵי הַרְגִּישָׁה שֶׁהוּא לְמַעֲשֵׂה 'נוֹתָן', וְאֵין לוֹ שׁוּם סִפָּה לְהַתְּבַיֵּשׁ בְּקַבְּלַת הַצְּדָקָה.

וְדָבָר זֶה נִרְמָז בְּפִסּוּק (תהלים פרק יא, ז): "כִּי צָדִיק ה' צְדָקוֹת אֶהְבֵּ יִשְׂרָאֵל יִחְזוּ פְּנִימוֹ", בְּנִהַג שֶׁבְּעוֹלָם, כְּאֲשֶׁר אָדָם מְקַבֵּל מִחֲבֵרוֹ - הוּא מְשַׁפִּיל עֵינָיו לְמַטָּה מִבוֹשָׁה, כְּלִשׁוֹן הַיְרוּשָׁלַּמִי (הובא בתוס' קידושין לו, ב): "הֵאֵי מֵאֵן דְּאֵכִיל מִחֲבָרִיָּה בְּהִית לְאִסְתְּפּוּלִי בֵּיה" [= 'הֵאוֹכֵל מִחֲבֵרוֹ - מִתְּבַיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ'], אוֹלָם הַצְּדָקָה שֶׁה' אוֹהֵב ('צְדָקוֹת אֶהְבֵּ'), הִיא בְּאֶפֶן שֶׁל 'יִשְׂרָאֵל יִחְזוּ פְּנִימוֹ', שֶׁהַעֲנִי מְבִיט יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְאֵינוֹ מִתְּבַיֵּשׁ, הוּאֵיל וְבַעַל הַבַּיִת נּוֹתָן לוֹ תְּחִוּשָׁה שֶׁהוּא הַמְּזַכֵּה אוֹתוֹ בְּהַשְּׁקָעָה נְצַחִית.

הַנּוֹתָן צְדָקָה - זֹכָה הַרְבֵּה מְעַבֵּר לְשׁוִי נְתִינָתוֹ

וְהִנֵּה, מְאָמַר הַחַזוֹן לְשֶׁהַזְכָּרָנוּ לְעֵיל: "יִוְתַר מִמֶּה שֶׁבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הַעֲנִי - הַעֲנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת", לְמַדּוּהוּ רְבוּתֵינוּ (במדור שס) מִדְּבָרֵי רוֹת לְנַעֲמֵי חֲמוּתָהּ, כְּאֲשֶׁר נַעֲמֵי פוֹנָה אֵל כְּלָתָהּ בְּשִׂאָלָה (רות ב יט): "אֵיפֹה לְקַטֵּת הַיּוֹם וְאָנָּה עֲשִׂית יְהִי מִכִּירָךְ בְּרוּךְ", עוֹנָה לָהּ רוֹת: "שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמוֹ הַיּוֹם בְּעַז" - וְדָרְשׁוּ חַזוֹן ל: 'אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמִּי אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֵלָּא 'אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמוֹ' - אֲמָרָה לָהּ הַרְבֵּה פְּעֻלוֹת וְטוֹבוֹת עֲשִׂיתִי עִמוֹ הַיּוֹם בְּשִׁבִיל פְּרוּסָה שֶׁנָּתַן לִי.

וְלְכַאוּרָה צְרִיף בְּאוֹר, הַגַּם שֶׁהַעֲנִי מְזַכֵּה אֵת בַּעַל הַבַּיִת בְּקַבְּלָתוֹ אֵת הַצְּדָקָה, עֲדִין רְאוּי לְכַבֵּד אֵת מַעֲשָׂהוּ שֶׁל הַנּוֹתָן וְאֵין לְגַמְדוֹ,

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

ולו רק נסה להיות לצורך זהב - אז הנה רואה כי חיי הצורך מאשרים מחייו.

וכן ממש עם האדם, מעולם לא יצא משקול דעתו הכרוף אחרי טבעו ומדותיו, להשליך יתבו על התורה, אולם אלו מסר עצמו לגמרי - כי אז הנה נוכח ואף מרגיש כי אין הוא נותן פלום, ואדרבה רק מקבל הוא בעולם הנה ובעולם הבא מקיום רצון התורה.

'כעב נשאתו הרוח...'

ספר מרן הגאון רבי יחזקאל סנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון: שנה אחת, הורע המצב הפלפלי של ישיבת 'חברון', והיה צרף לאסף תרומות מדידי הישיבה שבארצות הברית. אי לכך, ארגנה הנהלת הישיבה ערב התרמה גדול וחסוב, אשר לקראתו נשלחו הזמנות לכל הנדיבים והידידים של הישיבה, לבוא לטל חלק בערב הקדוש למען הרמת קרנה של תורה.

תוף כדי עיון ברשימת הנדיבים, צדה עינו של רבי יחזקאל - שמו של נדיב אחד, שבשעתו תרם סכום גדול לשם העברת הישיבה מסלבודקה לארץ ישראל, אולם במשך השנים ירד מנכסיו ונעשה אביון עד לפת לחם, התלבט רבי יחזקאל האם להזמין לערב התרמה, ולבסוף החליט שלא להזמין, שמה הלה יתביש במצבו הנוכחי.

בעצומו של הערב, להפתעת כל הנוכחים, הגיע אותו נדיב לשער ללא הזמנה מראש. כמובן שראשי הישיבה כבדוהו והושיבוהו בין הנכבדים.

הלה לא הסס, נטל מיזמתו את רשות הדבור, וכה היו דבריו הנרגשים: "אחים יקרים, להוי ידוע לכם שהעולם הזה הוא גלגל חוזר, הנה אתם רואים אותי, פעם עשיר גדול הייתי, ונהפך עלי הגלגל, היום אני נאבק למצא פת לחם, לא נשאר זכר מכל רכושי הרב, כעב נשאתו הרוח, אולם רק

נזקפה נתינתו הפעוטה למצוה גבוהה ונעלה של החיצות נפש העני. וזהו שאמרה רות לנעמי, על אף שבעו נתן לי מעט מאד, בכל זאת מפיון שהתברך המזון במעי והחיה את נפשי, הרי נמצא שאני גמלתי עמו זכות של מצוה גדולה, הרבה יותר ממה שהיה ראוי מצד נתינתו.

ואם כן, מה נפלא מאמרם ז"ל "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני - העני עושה עם בעל הבית", מפיון ששכר הצדקה נמדד לפי התועלת ולא לפי שעור הנתינה, פעמים שבעל הבית נותן פרוטה שחוקה אחת, וזוכה בשכר לפי אמדון התועלת אותה השיג העני שהיא גבוהה פי כמה וכמה משוי פרוטתו, היש לה עסק משתלם מזה...?

הפחמי שסרב להיות צורך זהב...

כאמור לעיל, על פי השקפת התורה - הנותן צדקה לעני נחשב לוקח, והלוקח נחשב לנותן, אולם קשה למצא באמת אנשים שמרגישים זאת בלב שלם, כי הלא מי שמרגיש כן באמת, כל חיו ירדף אחר העניים לתת להם צדקה, בדיוק כפי שהוא רודף אחר עסקאות והשקעות ממוניות, ולדאבוננו במציאות אנו רואים להפך, העשירים מרגישים הקרבה גדולה בנתינתם, והעניים מתבישים בקבלתם, וכל כך למה?

אומר 'הסבא מנוכהרדוק' רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל בספרו 'מדרגת האדם': משום שמעולם לא נסה האדם לחיות על פי בחירת התורה מבלי שום חפץ לדעת מראש מה יהיה באחרית הדבר, וללכת בתמימות אחרי רצון ה' בלי שום התחכמות מצדו.

והוא ממשיך זאת לפחמי, שהתברך כמה חיו מאשרים בזכות שלא בחר להיות צורך זהב, כי כבר שנים שהוא פחמי ומעולם לא נתנו לו לעשות אף טבעת זהב אחת... כל אחד יכיר בו ששוטה הוא, כי היא הנותנת, משום שפחמי הוא לא באו אליו לתקן טבעות,

פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה

וְכָתַב בְּסֵפֶר הַנִּפְלָא 'אִישׁ לְרֵעֵהוּ': מֵעַתָּה, אִיר לְנוּ הַפֶּתַח לְהִבִּין הַלֵּכָה הַכְּתוּבָה בְּרַמְבַּ"ם (נחלות יא, יא): "מִי שֶׁנִּשְׁתַּטָּה אוֹ שֶׁנִּתְחַרַּשׁ בֵּית דִּין פּוֹסְקִין עָלָיו צְדָקָה אִם הָיָה רְאוּי". וְכָתַב ה'כֶּסֶף מִשְׁנֵה' (סו): "אֶפְשָׁר לוֹמַר טַעַם רַבְּנוּ: א. מִשּׁוּם דְּמִסְתַּמָּא כָּל אָדָם נִיחָא לֵיהּ לְמַעַבְד צְדָקָה מִמְּמוֹנֵיהּ, ב. גַּם כִּי מְמוֹנֵי שָׁל אָדָם מְשַׁעְבֵּד לְעִשׂוֹת מִמְּנוּ צְדָקָה". וְאִכְּנ מִטַּעְמוּ הַשְּׁנֵי שָׁל הַכֶּסֶף מִשְׁנֵה, לְמַד ה'קְצוֹת הַחֲשׁוֹן' (חו"מ רצ ס"ג) שֵׁישׁ חִלּוֹת שְׁעָבוּד נִכְסִים עַל מְמוֹנֵי שָׁל אָדָם לְעִנְיָן נְתִינַת צְדָקָה, בְּדִיּוּק כְּמוֹ כָּל שְׂאָר חוֹבוֹת וְהִלְוֹאוֹת שְׁבִין אָדָם לְחֻבְרוֹ.

אוּלָּם ה'מַחְנֵה אֶפְרַיִם' (הל' צדקה ס"א) וְה'אֲבִי גִזְר' (יו"ד ס"ו קסז) הִתְקַשּׁוּ בְּכָף - הֵלֵא כָּל שְׁעָבוּד הַנִּכְסִים לְצְדָקָה נוֹבֵעַ מִכָּף שְׁהַגְבָּרָא מְחִיב בְּמַצְוָה, וְאִם כֵּן, שׁוֹטֵה הָרִי פְּטוּר מִכָּל הַמַּצְוֹת, וְיֵמָּה שֵׁיף לְהַחִיל שְׁעָבוּד עַל נִכְסָיו לְצְדָקָה בְּעוֹד הוּא אִינוֹ שֵׁיף כָּלֵל בְּמַצְוָה?

אֵלֵא לְדַבְּרֵינוּ יְבֵאָר הַיֵּטֵב: מִצְוֹת צְדָקָה אִינְהוּ בְּגֵדֵר חַיִּיב עַל 'קַרְקַפְתָּא דְּגַבְרָא', כְּמוֹ מִצְוֹת תְּפִלִּין וְצִיצִית, אֵלֵא הָרִי הֵיֵא חַיִּיב הַמְּטֵל יִשְׁרוֹת עַל הַמְּמוֹן, כְּדִגְמַת דִּין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת שְׁאִין הַפְּרוֹת מִתְקַנִּים כָּל עוֹד לֹא הִפְרָשׁוּ מֵהֵן בְּדִין, כֵּף נִתֵּן לוֹמַר גַּם בְּיַחַס לְמְמוֹנֵי שָׁל אָדָם, אִין הוּא מִתְקַן כָּל עוֹד לֹא הִפְרָשׁ מִמְּנוּ הַחֶלֶק הַשֵּׁיף לְעִנְיִים, הוּאִיל וְכִאֲמוֹר - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹלֵל מְרָאשׁ בְּנִתְיָנְתוֹ לְאָדָם, אִף חֶלֶק שֶׁהוּא מְמַנֵּה עָלָיו לִיתְנוּ לְעִנְיִים. וּמוֹכֵן שְׁגַם מְמוֹנֵי שָׁל הַשׁוֹטֵה - לֹא פִּלְט מְעַנְיָן זֶה, אִף עַל פִּי שְׁאִין הוּא מְחִיב בְּמַצְוֹת.

גְּדֵל הָאֲחֵרִיּוֹת שְׁבִשְׁמִירַת הַפְּקֻדוֹן

פַּעַם קָנְתָה אֲשֶׁתוֹ שָׁל מִיֵּסֵד תְּנוּעַת הַמוֹסֵר רַבִּי יִשְׂרָאֵל סְלַנְטֵר וְצ"ל שְׁטַר הַגְּרָלָה, כְּשֶׁנִּדְעַ הַדְּבָר לְרַבִּי יִשְׂרָאֵל הַקְּפִיד מְאֹד, קָרָא שְׁנֵי עֲדִים, וְאָמַר לָהּ בְּפִנְיָהֶם: "דִּין וְדְבָרִים אִין

זֹאת נוֹתֵר לִי, אוֹתוֹ מְמוֹן שְׁנִתְתִּי בְּשַׁעְתּוֹ לְהַעֲבֵרַת הַיְשִׁיבָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ מַה שֶׁנִּשְׁאָר לִי מִכָּל רְכוּשִׁי, וְאוֹתָהּ הַזְּכוֹת אִינְנִי מוֹכֵן לְמַכֵּר בְּשׁוּם הוֹן שְׁבַעוּלָם.

הַנְּנִי מְצִיעַ לְכֶם מִתּוֹךְ נִסְיוֹן, מַה שְׁאֵתָם יְכוּלִים לְתַת עֲכָשְׁיוֹ לְצְדָקָה - מִהֲרוּ וְתִנּוּ לֹא הַסּוֹס, כִּי אִף אֶחָד לֹא יֵדַע מַה יְהִיָּה עִמּוֹ בְּיוֹם מָחָר, וְיֵמָּה שְׁחוּטְפִים וְנוֹתְנִים - זֶהוּ מַה שֶׁנִּשְׁאָר לְנִצַּח נְצִחִים...".

כְּמוֹכֵן שְׁדַבְּרִיו עָשׂוּ רֶשֶׁם אֲדִיר עַל כָּל הַנוֹכְחִים, וְהַמְּגִבִּית נִחְלָה הַצְּלָחָה גְּדוּלָּה.

הַעֲשֵׂר - מִמְּקַד אֶעֱלֵה הָאָדָם לְצְדָקָה נְתִינַת צְדָקָה

בְּדִרְךָ נוֹסֶפֶת נִתֵּן לְבֵאֵר לְשׁוֹן 'וַיִּקְחוּ' בְּנִתְיָנַת הַצְּדָקָה, כִּי עַל הַעֲשִׂיר לִידַע, שְׁרַבּוּי הַמְּמוֹן הַנִּתֵּן לוֹ מִיַּד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא לְצָרְכּוֹ נִתֵּן לוֹ, אֵלֵא הַעֲשֵׂר רַק מִמְּקַד אֶעֱלֵה עַל מְנַת שֶׁהוּא יִזְכֶּה לְהִיּוֹת מְעִין אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְגַבְאֵי צְדָקָה, לְחִלְקוֹ לְאֶחָיו הָעִנְיִים.

וַיֵּשׁ לְהַמְחִישׁ זֹאת עַל פִּי הַהֵלֵכָה הַמוֹבָאֵת בִּישְׁלַחֵן עֲרוּף' (חו"מ רמו, ד): "הַכּוֹתֵב כָּל נִכְסָיו מִתְּנָה לְאֶחָד מִבְּנָיו - לֹא עֲשָׂאוֹ אֵלֵא אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס, וְהָרִי הוּא בְּכָל הַנִּכְסִים כְּאֶחָד מֵאֶחָיו". וְאִף בְּעִנְיָנּוּ, כְּאֶשֶׁר ה' יִתְבָּרֵךְ מְעַנִּיק לְאֶחָד מִבְּנָיו מְמוֹן מְרַבָּה יִתֵּר עַל שְׂאָר אֶחָיו, לֹא בְּמִתְנָה נִתֵּן לוֹ, אֵלֵא הָרִי הוּא כְּאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְאֶחָרָאֵי עַל אוֹתוֹ מְמוֹן, וּמְטֵל עָלָיו לְהַנּוֹת מִמְּנוּ אֶת כָּל אֶחָיו.

וּמִמִּילָא לְאִידֵךְ גִּיסָא, אָדָם שֶׁנִּתְבָּרֵךְ בְּמְמוֹן רַב, אֵלֵא שְׁקוּפֵץ יָדוֹ וּמַעֲלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה - הֵלֵא נִחְשָׁב כְּמוֹעֵל בְּפִקְדוֹן שֶׁהַפְּקֵד בְּיָדוֹ, וְנִמְצָא גּוֹזֵל אֶת שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ. וְהוּא מְמַשׁ כְּדִגְמַת גַּבְאֵי צְדָקָה, הַמוֹעֵל בְּכֶסֶפִים הַמֵּיַעֲדִים לְצָרְכֵי עִנְיִים.

וְזוֹ מִשְׁמַעוֹת אֲמָרוּ 'וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה' - אִין אֵתָה נּוֹתֵן מִשְׁלָה, אֵלֵא רַק לּוֹמַח מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, מְעַבִּיר אֵת מַה שֶׁהַפְּקֵד אֶעֱלֵה לְיַעַדוֹ הַרְאוּי לוֹ.

פְּרֵשֶׁת תְּרוּמָה

אֶל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְאָמַר לוֹ שְׂכִיבֵי אֹתָן עֲכָשְׂיוֹ, לְאַחַר שִׁשְׁמֵעַ אֱלֹהֵי הַנְּבִיא תְּשׁוּבַת הָאִשָּׁה, אָמַר לְחֹסֶיד: "לֵךְ לְבֵיתְךָ, וְעוֹד לֹא תִגִּיעַ לְשַׁעַר חֲצָרְךָ - עַד שֶׁתִּרְאֶה בְּרִכָּה שְׂרוּיָה בְּבֵית", וְאָכֵן רַק הִגִּיעַ הַחֹסֶיד לְשַׁעַר חֲצָרוֹ, וְהִנֵּה נִתְבַּשֵּׁר שְׂבָנָיו הַקְּטַנִּים שֶׁחֲקוּ בַּעֲפֹר הַחֲצָר, וּמִצָּאוּ מִטְמוֹן שֶׁל דִּינָרֵי זָהָב, מִיַּד הַיּוֹדֵה לְהַקְבִּ"ה וְנִחָה דַעְתּוֹ עָלָיו.

מָה עֲשֵׂתָה אִשְׁתּוֹ הַכֹּשֶׁרָה? אָמְרָה לְבַעֲלָהּ: "מִכָּל מְקוֹם כְּבָר מִשֶּׁךְ עָלִינוּ הַקְבִּ"ה חוּט שֶׁל חֶסֶד וְנָתַן לָנוּ מְמוֹן מְזוֹן שֵׁשׁ שָׁנִים, נַעֲסֵק בְּגַמְלֵלוֹת חֶסֶדִים שָׁנִים הַלְלוּ", וְכֵן עֲשֵׂתָה, כָּל מָה שֶׁנִּתְנָה לְצַדִּיקָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם - אָמְרָה לְבָנָה הַקְּטַן לְרֵשֶׁם זֹאת לְזִכְרוֹן בַּפְּנֵקֶס.

לְסוֹף שֵׁשׁ שָׁנִים, בָּא אֱלֹהֵי ז' לְאוֹתוֹ חֹסֶיד וְאָמַר לוֹ: "כְּבָר הִגִּיעָה הָעוֹנָה לְטַל מָה שֶׁנִּתְתִּי לְךָ", אָמַר לוֹ הַחֹסֶיד: "כְּשֶׁנִּטְלֵתִי - לֹא נִטְלֵתִי אֶלָּא מִדַּעַת אִשְׁתִּי, אִף כְּשֶׁאֲנִי מַחְזִיר - לֹא אֲחִזִּיר אֶלָּא מִדַּעַת אִשְׁתִּי", הִלֵּךְ אֶצְלָהּ, אָמַר לָהּ "כְּבָר בָּא הַזֶּקֶן לְטַל אֶת שְׁלוֹ", אָמְרָה לוֹ: "לֵךְ אָמַר לוֹ, אִם מִצָּאתָ בְּנֵי אָדָם נֶאֱמָנִים מֵאֲתָנוּ - תֵּן לָהֶם פְּקוּדוֹתֶיךָ", שָׁמַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבָרֵיהֶם וְרָאָה לְגַמְלֵלוֹת חֶסֶדִים שֶׁעָשׂוּ - וְהוֹסִיף לָהֶם טוֹבָה עַל טוֹבָה, לְקַיֵּם מָה שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצַּדִּיק שְׁלוֹם'.

כָּל הַמְקוֹמִין מְקוֹמִין לוֹ

עוֹד מְסַפֵּר בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא רַאָה, יִלְקוּ"ש רַמֵּז תַּחֲצַב) עַל אִישׁ חֹסֶיד, שֶׁהָיָה לוֹ שְׂדֵה פּוֹרָה וּמְלֵא בְרֶכֶת ה' - בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הַנֵּיב הַשְּׂדֵה אֶלֶף מִדּוֹת חֲטָה, וּבְכָל שָׁנָה אַחֵר הַקְּצִיר - הַפְּרִישׁ הָאִישׁ מִעֲשֵׂר כְּדִין; מֵאָה מִדּוֹת מִן הָאֶלֶף שֶׁקָּצַר, וּמֵיִתֵּר הַתְּבוּאָה הַתְּפִרְנְסוֹ הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ בְּרוּחַ.

לַעֲת זִקְנָתוֹ קָרָא הָאִישׁ לְבָנוֹ וְאָמַר לוֹ: "זָכָה אוֹתִי ה' בְּשְׂדֵה טוֹב עַד לְמָאֵד, מִמֶּנּוּ הַתְּפִרְנְסָתִי דֵּי צָרְכִי וְהוֹתֵר, אֶלֶף מִדּוֹת חֲטָה הַנֵּיב שְׂדֵה זֶה וְתַמִּיד הַפְּרִישְׁתִּי מֵאָה מִהֵן

לִי בְּנִכְסֵיךָ וּבְכִפּוּרֵיהֶם וּבְכִפּוּרֵי פְּרוּתֵיהֶם עַד עוֹלָם".

"הֲלֹא יְרוּעַ" - הַטְּעִים רַבִּי יִשְׂרָאֵל - "שָׂאֵם ה' חוֹנֵן לְאָדָם עֹשֶׂה, אֵין זֶה לְטוֹבַת עֲצָמוֹ בְּלִבְדּוֹ, אֶלָּא הָרִי הוּא בְּכַחֲנִית 'צַבָּאֵי צְדָקָה' לְהִיטִיב בְּזֶה עִם הָעוֹנִים וְהַנְּצָרְכִים, וּמִי יָכוֹל לְקַבֵּל אַחֲרֵיָו שְׁכֹזוֹ? מִי יָכוֹל לְחַפֵּשׁ 'חַפּוּשׁ אַחֵר חַפּוּשׁ' אוֹלֵי נִמְצָא בְּקִצָּה הָעִיר אֵיזָה עֲנִי שֵׁשׁ לְחַלְצוֹ מִן הַמִּצָּר, אוֹ חוֹלָה שֵׁשׁ לְעוֹרוֹ בְּשַׁעַת דְּחָקוֹ, וּמִי יָכוֹל לְדַעַת אִם נִמְצָא בְּאֵיזָה מְקוֹם בֶּן עֲנִיִּים קָטָן שֶׁצָּרִיךְ לְשֹׁכֵר לוֹ מְלַמֵּד לְלַמְדוֹ תוֹרָה וּלְחַנְכוֹ בְּמִצְוֹת...".

רַבִּי יִשְׂרָאֵל חֲשַׁשׁ שָׂמָא זָכָה בַּגּוֹרֵל, וְלֹא רָצָה לְהַכְנִיס עֲצָמוֹ בְּנִסְיוֹן הָעֹשֶׂה, עַל כֵּן מָהֵר לְהַסְתַּלֵּק מִכָּל הַזִּכְרֵי שֶׁל שֹׁטֵר הַהַגְרָלָה.

פְּקִיד נֶאֱמָן - זוֹכָה בְּאִמּוֹן בַּעַל הַבֵּית...

וְזֹאת יֵשׁ לְדַעַת, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם זוֹכָה בַּעֲשֵׂה וּבְרִכָּה מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ, וְהַגֵּם שְׁחֵי חַיֵּי רִוְחָה - מִשְׁרִישׁ בְּתוֹךְ לְבוֹ, שֶׁכָּל מְמוֹן שֵׁשׁ לוֹ מִעֵבֶר לְכַדֵּי חַיִּי, הָרִי הוּא מִפְּקִיד עָלָיו כְּגַבָּאֵי צְדָקָה, וְיֵשׁ לוֹ לְנַהֵג בּוֹ בְּנֶאֱמָנוֹת הָרְאוּיָה עַל יְדֵי נְתִינָתוֹ לְנִזְקָקִים וְלַעֲמָלֵי תוֹרָה - אֲזַי מְבֻטָח שֶׁהַקְבִּ"ה יִקְרָא אֶצְלוֹ אֶת הַבְּרִכָּה, וְיִזְכָּה שְׁלֵא יִפְסֵק מִבֵּיתוֹ אוֹתוֹ הַשֹּׁפֵעַ עוֹד יָמִים רַבִּים. שֶׁהֲלֹא פְּקִיד הָעוֹשֶׂה מְלֹאכְתּוֹ נֶאֱמָנָה הוּא, וְלָמָּה לְפַטְרוֹ...?

וְכֵן מְסַפֵּר בַּמִּדְרָשׁ (יִלְקוּ"ש רוֹת רַמֵּז תַּרוּ): מַעֲשֵׂה בְּחֹסֶיד אֶחָד שֶׁיָּרַד מִנְּכִסְיוֹ, וְנַעֲשֶׂה שְׂכִיר יוֹם. פַּעַם אַחַת הָיָה חוֹרֵשׁ בְּשְׂדֵה, פָּנַע בּוֹ עַרְבֵי אֶחָד, אָמַר לוֹ: "אֱלֹהֵי הַנְּבִיא אָנִי, וְנִשְׁלַחְתִּי מִשְׁמַיִם לְהוֹדִיעֶךָ, כִּי נִגְזְרוּ עָלֶיךָ שֵׁשׁ שָׁנִים טוֹבוֹת, אִימְתִי אֶתָּה מִבְּקֶשׁ לְהִנּוֹת מֵהֶם? עֲכָשְׂיוֹ אוֹ בְּסוֹף יָמֶיךָ?", בְּתַחֲלָה דָּחָא אוֹתוֹ חֹסֶיד וְלֹא הֶאֱמִין לוֹ, אוֹלָם אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לֹא הִרְפָּה, וּבָא אֵלָיו בְּשֵׂאֵלָה זוֹ שֶׁלֵּשׁ פַּעֲמִים.

בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית אָמַר הַחֹסֶיד: "אֶלֶף וְאַתִּיעֵץ עִם אִשְׁתִּי", אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: "לֵךְ

פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה

הלב שלו, ברצונו הטוב, ולכן צוּתָה תּוֹרָה לְקַחַת תְּרוּמָה דוֹקָא מ'נְדִיב הַלֵּב', שְׂבֻזָּה יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינָה שֶׁל 'נְתִינָה' אֲמִתִּית.

את מדת חשיבותה של נתינה בנדיבות הלב, נתן ללמד מדברי הרמב"ם (מתנות עניים פרק י') אשר מנה שמונה מעלות בנתינת הצדקה, זו למעלה מזו: א. מעלה ראשונה שאין למעלה ממנה - זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שתפוח או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאל. ב. פחות מזה הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, שהרי זו מצוה לשמה, ג. פחות מזה שידע הנותן למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, ד. פחות מזה שידע העני מטל ולא ידע הנותן, ה. פחות מזה שיתן לו בידו קדם שישאל, ו. פחות מזה שיתן לו אחר שישאל, ז. פחות מזה שיתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות, ח. פחות מזה שיתן לו בעצב.

הרי לך שהדרגה הנמוכה ביותר בנתינת הצדקה שאין נמוכה ממנה - היא הנתינה בעצב ושלא בסבר פנים יפות, ומשמע שגם אם נותן סך כסף גדול, כל עוד נתן בסבר פנים רעות, הרי מצותו בדרגה הכי נמוכה, ולכאורה הדבר מתמיה? וכי לא עדיפה נתינת סך מרבה הנתנת בעצב, על פני נתינה מועטת שכלל אינה מספקת, אלא שהיא נתנת בסבר פנים יפות?

אלא כאמור מובן ביותר, שמבחינת עצם הנתינה - אין משמעות לעצם נתינתו המרבה של העשיר, כי ממילא הממון שנתן אינו שלו, וכל הנתינה מתבטאת אף ורק בצורת הנתינה ובאופן בה היא נתנת, ואם נותנה בעצב - אזי נמצא שמעצמו לא נתן כלום, וכי לזאת נתינת צדקה? קרא?

'ולחשב מחשבות...'

כאשר אנו מתבוננים במצות צדקה, יש לדעת שהפונה של האדם במעשה הנתינה,

למעשה. אם כך תנהג - תשרה הברכה במעשה ידיך, והשדה יוציא גם לך כדרך שהוציא לי".

בשנה הראשונה אחרי מות האב, נהג הבן כפי שנצטווה, אולם משנה שניה ואילך החל להפחית במעשרותיו, וכך גם השדה המעיט את תבואתו, עד כדי שלבסוף הניב לו רק מאה מדות חטה - עשירית מהכמות אותה היה מניב לאביו.

בעודו יושב ומהרהר במצבו הירוד, הנה רואה הבן את קרוביו ומכריו באים לבקרו, כלם לבושים בגדי לבן. התפלא הבן על המראה וקרא אליהם בצער: "וכי לשמח על אסוני, ולשחוק על משבתי באתם? ומה אפוא שמחתכם?" ענו קרוביו: "חלילה לנו לשמח על אסונך, אלא להפך, באנו לשמח עמך לרגל מעמדך החדש... אביך שהפריש מעשרות פדין - הנה בבחינת 'בעל הבית' והקדוש ברוך הוא כביכול ה'כהן' שקבל את מעשרותיו, והנה עכשיו הקב"ה נוהג כ'בעל הבית', עוצר את התבואה באוצרותיו, ולך הוא נותן מעשר, רק מאה מן האלף, הרי נעשית אתה עצמך כהן, על כן באנו לברך אותך...".

הבין הבן שבדרך זו בקשו קרוביו להוכיחו על מעשיו, והצדיק את דבריהם, הודה בחטאו וקבל על עצמו להפריש להבא מעשר פראוי.

הפונה הראויה במצות צדקה

על פי הדברים דלעיל, מבאר רבנו החתם סופר בספרו 'תורת משה', את לשון הפסוק (שמות כה, ב): "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", ונשאלת השאלה, מה ענין הזכרת נדיבות הלב בתוך מצות הנתינה? וכי לא שייכת נתינה ללא נדיבות לב?

אלא כאמור כל מה שנותן אדם אינו משלו, הוא רק נפקד, הכל נתן לו מראש מאת ה' עבור העניים, ואם כן מה נותר לו לאדם לתת מעצמו? במה תחשב נתינתו נתינה? הרי אומר שנתנתו מתבטאת בנדיבות

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

בְּחִבְרַת תְּלַמְדֵי שׁוּמְעֵי לְקָחוּ, לְפָתַע נְכַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ יְהוּדֵי עֲנִי שֶׁהִתְקַרַב לְעֵבֶר הַרְבִּי, וְהוֹשִׁיט יָד כַּמְבַקֵּשׁ צְדָקָה. הַצְדִּיק הוֹצִיא מִטְּבַע זָהָב, וְהֵנִיחוּ בְּיָדוֹ שֶׁל הָעֲנִי, הָעֲנִי חִיף בְּשִׂמְחָה, לֹא כָּל יוֹם מְזַדְמָנֵת לוֹ נִדְבָה הַגּוֹנָה שְׂכָזוֹ, מְלַמֵּל מְלוֹת תּוֹדָה, וְיֵצֵא בְּחִפְזוֹן מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ.

בְּעוֹדוֹ פּוֹנֶה לְדַרְכּוֹ, וְהִנֵּה אֶחָד מִתְּלַמְדֵי הַצְדִּיק דוֹלֵק אַחֲרָיו, וְדוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ לָשׁוּב אֶל הַרְבִּי. הָעֲנִי הִיָּה לְרַגַע מְבֹהֵל, הוּא פָּחַד שֶׁמָּא הַרְבִּי טָעָה וְנָתַן לוֹ מִטְּבַע זָהָב בְּמָקוֹם מִטְּבַע נְחֹשֶׁת... בְּלִית בְּרָרָה שֶׁב וְהִתְיַצַּב בְּפָנֵי הַרְבִּי. אוֹלָם לְהִפְתָּעַת כָּל הַנוֹכְחִים, הַרְבִּי הוֹצִיא בְּשֵׁנִית אֶת הָאֲרָנָק, שֶׁלֶף מִטְּבַע זָהָב נוֹסֵף וְהִגִּישׁ אוֹתוֹ לְעֲנִי.

הַתְּלַמְדִים הִתְפַּלְאוּ מְאֹד, וּבִקְשׁוּ מִהַרְבִּי הַסֵּבֵר מִפָּנֵי מַה נִּהְיָ בְּצִוְרָה שְׂכָזוֹ? הֲלֹא אִם תִּכְנֵן מְלַכְתְּחָלָה לְתַת שְׁנֵי מִטְּבָעוֹת זָהָב, מִדּוּעַ לֹא נָתַן אֶת שְׁנֵיהֶם כְּכֹר בַּפֶּעַם הָרֵאשׁוֹנָה?

חִיף רַבִּי מְנַחֵם מְגִדֵּל מְרִימְנוּב, וְאָמַר לְתַלְמִידָיו: "כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הָעֲנִי לְרֵאשׁוֹנָה, הִתְמַלֵּא לְבִי רַחֲמִים, וְהִחְלַטְתִּי לְתַת לוֹ מִטְּבַע זָהָב אֶחָד כְּדֵי לְהַרְגִיעַ אֶת מִצְּפוֹנִי, אֲבָל לְאַחַר שִׁיָּצֵא חֲשַׁבְתִּי לְעֲצָמִי: 'הֲרִי צְדָקָה צְרִיף לְתַת לֹא מִתּוֹךְ רִגְשׁ אוֹ רַחֲמָנוּת אֲנוּשִׁית אֲלֵא בְּגִלְל שְׂפָף צִוָּה אוֹתָנוּ הַבּוֹרָא... לְכֵן קִרְאתִי לְעֲנִי שׁוֹב, וְהַפֶּעַם נָתַתִּי לוֹ מִתּוֹךְ כּוֹנֶה מְחַלְטֵת לְקִים צְוִי הַבּוֹרָא".

וְיִקְחוּ' - קִנְיָן הָאֱמוּנָה

בְּדֶרֶךְ נוֹסֶפֶת נָתַן לְבָאֵר אֶת אֲמָרוֹ וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה; וְיִקְחוּ' - מְלִשׁוֹן מְקַח וְקִנְיָן, אֵיזָה קִנְיָן הָאֲדָם קוֹנֶה לְעֲצָמוֹ בְּנִתְיַנֵּת הַתְּרוּמָה? קִנְיָן שֶׁל אֱמוּנָה - הוּא מְשָׁרִישׁ בְּלִבּוֹ שֶׁמִּמּוֹ לֹא בָּא לוֹ מִכּוֹחוֹ וְעֲצָם יָדוֹ, אֲלֵא הִכַּל בָּא לוֹ מִיַּד ה' יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא שָׁנַתָּן לוֹ הַכֹּחַ לְעֲשׂוֹת חֵיל אֲף חַיֵּב אוֹתוֹ לְהַנּוֹת מֵאוֹתוֹ מִמּוֹן אֶת אֲחֵיו הָעֲנִיִּים. וְהֲרִי מִמֶּשׁ כְּדָגְמַת

אִם מְכוּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, אוֹ חֲלִילָה לְשׁוֹם פְּנִיָּה שֶׁל כְּבוֹד וְכִדּוּמָה - תּוֹפְסֵת מְקוֹם רַב מִבְּחִינַת עֲרֵף מַעֲשֵׂה הַנְּתִינָה וּמַעֲלָתוֹ.

וְיִדּוּעִים דְּבָרֵי הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מוּלוּוֹזִין וְצ"ל, שֶׁהִיָּה מְפָרֵשׁ אֶת הַפְּסוּק הַמְּדַבֵּר בְּבוֹנֵה הַמִּשְׁכָּן בְּצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר (שְׁמוֹת לֵא, א): "וְאִמְלֵא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחִכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבַת לְעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת", לְכַאוּרָה מַה מְשַׁמְעוֹת יֵשׁ בְּמַעֲלָה הַמִּיחָדָת שֶׁנֶּאֱמָרָה בְּצִלְאֵל 'לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבַת', אֵלּוֹ 'מַחְשְׁבוֹת' הִיָּה עָלָיו לְחֹשֶׁב...?

אֲלֵא בְּצִלְאֵל הִיָּה יוֹדֵעַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַחְשְׁבָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הָאִם נָתַן לְשֵׁם שָׁמַיִם אוֹ לְשׁוֹם פְּנִיָּה וּנְגִיעָה, וּלְפִי זֶה הִיָּה מְנַתֵּב אֶת הַתְּרוּמוֹת הַמַּעֲלוֹת בְּיוֹתֵר, קָרִי; אֵלּוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּכוֹנֵה הַכִּי זָכָה, לְבַנֵּן 'קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים' וּכְלֵי הַמִּשְׁכָּן, וְהַפְּחוֹת נַעֲלוֹת - הִיוּ מְנַתֵּבוֹת לְחֻלְקִים בְּבִנְיָן שִׁישׁ לָהֶם מְשַׁמְעוֹת פְּחוּתָה.

נְתִינַת הַצְּדָקָה - מִכַּח מִצְוֹת ה', וְלֹא מִתּוֹךְ רִגְשׁ הַחֲמֻלָה

בְּנוֹסֵף לָךְ, עוֹד עוֹרְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁפְּעָמִים כַּאֲשֶׁר רוֹאֵה הַנּוֹתָן אֶת מִצְּבוֹ הַמְּחַפִּיר וְהַיְרוּד שֶׁל הָעֲנִי, לְבוֹ נַחֲמֵן בְּקִרְבּוֹ, וּמְרַב חֲמֻלָה וְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לוֹ אֶת הַצְּדָקָה. אוֹלָם יֵשׁ לְדַעַת, שֶׁכְּדֵי שֶׁתִּתְקִים מִצְּוָה בְּשִׁלְמוּתָהּ, עַל הַנּוֹתָן לְקִים אֶת הַמִּצְּוָה מִצַּד צְוִי בּוֹרָאוֹ, וְלֹא לְעֲשׂוֹתָהּ מִצַּד רִגְשׁ רַחֲמָנוּת אֲנוּשִׁית [נְעִיץ לְעִיל בְּשִׂיחָה לְפָרֵשׁת יִתְרוֹ (עַמ' קַלַח) שֶׁהִבְאֵנוּ מִשֵּׁם ה' מְדַרְשׁ תְּלַפְיוֹת' שֶׁכְּמוֹ כֵּן בְּמִצְוֹת כְּבוֹד אֵב וְאֵם, אִם מְקִים הָאֲדָם אוֹתָהּ מִצַּד צוֹ הַשְּׂכָל וְהַהֲגִיוֹן הָאֲנוּשִׁי - אֵינן מְקַבְּלִים שׁוֹם שְׂכָר כְּלָל]. וְדָבָר זֶה נִרְמָז בַּפְּסוּק (דְּבָרִים פָּרָק טו, ט'): "נָתַן תַּתָּן לוֹ וְלֹא יָרַע לְבָבְךָ בְּתַתָּךְ לוֹ", דְּהִינּוּ שֶׁאֵל תִּהְיֶה הַנְּתִינָה מִפָּנֵי שִׁירַע לְבָבְךָ וְנִכְמְרוּ רַחֲמֵיךָ עַל הָעֲנִי, אֲלֵא רַק מִצַּד מִצְוֹת בּוֹרָאֵךְ.

וּמִסָּפָר עַל הַצְדִּיק רַבִּי מְנַחֵם מְעַנְדֵּל מְרִימְנוּב, שֶׁפְּעַם יָשַׁב כְּדַרְכּוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ,

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

שְׁצַרְיָה לומר שִׁירָה לְפָנֵי הַקֹּבֶה - אִישׁ כְּזֶה
הוא שָׂרוּ שֶׁל עֲשׂוֹ...".

"שְׁמַעוֹן אֶהְרֹן, אֵין לָךְ אֲמוּנָה?"

פְּרִשָׁה בְּפָנֵי עֲצֻמָה הִיְתָה גְדֻלְתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן
מְטַפְּלִיק - רַבִּי שְׁמֵשׁוֹן אֶהְרֹן פּוֹלְנִסְקִי זצ"ל
בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהַרְחָמִים לְמַעַלָּה מַגְדֵּר אָנוּשִׁי:
כֹּל יָמָיו הָיָה עֲנִי מְרוּוד כֹּל יָמָיו, אֶךְ דַּאֲגָתוֹ
הִיְחִידָה הִיְתָה נְתוּנָה לְצַרְכֵי עֲנִיִּים.

אוֹתוֹ גָּאוֹן אֲדִיר שֶׁכֵּל סִפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים
וְהָאֲחֵרוֹנִים הָיוּ אֲצוּרִים בְּמַחוּ, גֵּר בִּירוּשָׁלַיִם
בְּדִירַת מְרַתָּף טְחוּבָה, אֵלֶיהָ יָרְדוּ בְּשִׁבְעַ
מִדְּרָגוֹת שְׁבוּרוֹת, וּבִימוֹת הַחֶרֶף הַקָּרִים - לֹא
הָיָה אֶפְשָׁר לְסַגֵּר אֶת הַחֲלוּנוֹת הַחֲלוּדִים...
אֶךְ מַעוֹלָם לֹא נִשְׁמָעָה מִפִּיו אֲנָחָה כְּלִשְׁהִי
עַל גּוֹרְלוֹ, מַה שֶׁהִטְרִידוֹ הָיָה גּוֹרֵל הַחֲלָכָאִים
וְהַנְּדָכָאִים.

וַיִּמְחֵק לְמַד מְדָה זֶה? סִפְרָה רַעֲיָתוֹ עָלֶיהָ
הַשְּׁלוֹם: אַחֲרֵי נִשׁוּאֵינוֹ, מִיָּד לְאַחַר הַחֲתֻנָּה,
בָּאנוּ אֶל בֵּית הוֹרֵיו. וַיְהִי בְעֶרְב, וַהֲנֵה שׁוֹמֵעַ
אֲבִיו רַבִּי אֲבָרָהָם יִצְחָק צָלִיל מְטַבְּעוֹת מְכִיסוֹ,
פָּנָה וְאָמַר לוֹ: "שְׁמַעוֹן אֶהְרֹן אֵין לָךְ אֲמוּנָה?"
בְּרֵאוֹתוֹ סִימְנֵי תְּמִיּהָה עַל פָּנָיו, הוֹסִיף וְאָמַר:
"מְדוּעַ לֹא חֲלַקְתָּ אֶת הַמַּעוֹת שֶׁבְּכִיסְךָ לְעֲנֵי
הָעִיר, וְכִי אֵין לָךְ אֲמוּנָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִזְמַן
לָךְ מְחַר שׁוֹב לְפִי צָרְכֶיךָ?!"

נְתִינַת צְדָקָה לְעֲנֵי שְׂאִינוֹ הַגּוֹן

הֵנָּה הַלְכָה רוֹנַחַת הִיא (ב"ב ט, א): "בוֹדְקִים
לְכִסוֹת וְאֵין בוֹדְקִים לְמִזְוֹנוֹת", וְכֵן פָּסַק
הַרְמְב"ם (מִתְנַת עֲנִיִּים ז, ו): "עֲנֵי שְׂאִין מְכִירִין
אוֹתוֹ, וְאָמַר 'רַעֲב אָנִי, הֲאֵכִילוּנִי!' - אֵין
בוֹדְקִין אַחֲרָיו שְׂמָא רַמְאֵי הוּא, אֶלָּא מְפָרְנִסִּין
אוֹתוֹ מִיָּד, הָיָה עָרַם וְאָמַר 'פְּסוּנִי!' בוֹדְקִין
אַחֲרָיו שְׂמָא רַמְאֵי הוּא."

וְלְכֹאֲרָה יֵשׁ לְתַמָּה, הֲלֹא אָמְרוּ בְּגִמְרָא
(ב"ב טז, ב): "דְּרִישׁ רַבָּא, מֵאֵי דְכְּתִיב (יִרְמִיָּהוּ
יח, כג): וַיְהִי מְכַשְׁלִים לְפָנָיִךְ בְּעַת אַפְּךָ עֲשֵׂה

הָעֲנֵי הַמְקַבֵּל שְׁנִזוֹן מִן הַצְּדָקָה מִבְּחִינָה חֲמִרִית,
כִּף הַנּוֹתֵן נִזוֹן מִמֶּנָּה מִבְּחִינָה רִוְחָנִית.

וְכִף הָיָה רַגִּיל ה'סָבָא מְנוּבְּהֶרְדוּק' לומר:
"בְּמַצּוֹת הַצְּדָקָה, הַנּוֹתֵן מְקַבֵּל הַרְבֵּה יוֹתֵר
מִהַמְקַבֵּל, כִּי הַמְקַבֵּל רוֹכֵשׁ דְּבָר גִּשְׁמִי מְצַמְצָם,
מַה שְׂאִין כֵּן הַנּוֹתֵן - שֶׁהוּא רוֹכֵשׁ לְעַצְמוֹ
לֵב טוֹב וְטָהוֹר."

מַה בֵּין גְּבֻרִיאֵל הַמְּלֶאךָ לְשָׂרוּ שֶׁל עֲשׂוֹ?

פַּעַם בָּא אֶל רַבִּי חַיִּים מְצַאנֹו אָדָם אַחֵד,
וְהִתְאוּנָן לְפָנָיו שֶׁבְּתוֹ הִגִּיעָה לְפָרְקָה, וְאֵין לוֹ
דְּמִים בְּמַה לְהַשִּׂיאָה. נָתַן לוֹ הַרְבֵּי מִכְּתָב
הַמְּלָצָה לְתַלְמִיד חֶכֶם עֲשִׂיר מִמְּקַרְבֵּיו, וּבְקִשׁוֹ
שִׁיעֲשֵׂה טוֹבָה לְאוֹתוֹ אָדָם וַיִּשְׁתַּדֵּל לְאַסֵּף
עַבוּרוֹ סְכוּם נִכְבֵּד לְהַכְנִסֵת כָּלָה, כְּשֶׁבָּא הֵלָּה
אֶל אוֹתוֹ תַלְמִיד חֶכֶם הַשֵּׁיב בְּקִצֵּר רוּחַ: "אֵין
לִי פְנָאֵי לְעַסֵּק בְּעֲנִינִים כְּאַלְהָה, זְמַנִּי קָצֵר, וְאִם
אַתְחִיל לְעַסֵּק בְּהַתְרַמּוֹת, תּוֹרְתִי מַה תְּהִיָּה
עָלַי?"

אַחֲרֵי חֲדָשִׁים אַחָדִים, בָּא אוֹתוֹ תַלְמִיד
חֶכֶם לְצַאנֹו. כְּבוֹאוֹ לְפָנֵי הַרְבֵּי לִיתֵן לוֹ שְׁלוֹם
- לֹא הִחְזִיר לוֹ הַרְבֵּי יָד לְשְׁלוֹם, וְכֵה אָמַר
לוֹ: "מְסַפֵּר בְּתוֹרָה (כְּרֵאשִׁית לוֹ, טו) בְּשִׁיֹּסְפָה
הַלֵּךְ לְשִׁכְּם לְחַפֵּשׂ אֶת אַחֲיו וְתַעֲהַ בְּדֶרֶךְ,
'וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ' - מְפָרֵשׁ רַש"י: זֶה הַמְּלֶאךָ
גְּבֻרִיאֵל. וְאֵלוֹ אֲצֵל יַעֲקֹב, שְׁנֶאֱמַר (שם לב, כה)
'וַיִּאֲבֹק אִישׁ עֲמוּ' - מְפָרֵשׁ רַש"י: הוּא שָׂרוּ
שֶׁל עֲשׂוֹ, וְצַרְיָה בְּאוֹר מְדוּעַ בְּפִגִּישְׁתּוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב, ה'אִישׁ' הַמְּזַכֵּר בְּתוֹרָה מְזַהָה עִם שָׂרוּ
שֶׁל עֲשׂוֹ, וְאֲצֵל יוֹסֵף הַצְּדִיק - ה'אִישׁ' הוּא
הַמְּלֶאךָ גְּבֻרִיאֵל?"

הַבֵּיט הָאֲדָמוֹר בְּפָנֵי הָאִישׁ בְּמַבְט חוֹדֵר,
וְאָמַר מִיָּד אֶת הַתְּרוּץ: "אִם יוֹסֵף תּוֹעֵה בְּדֶרֶךְ,
וְכֵה אִישׁ וְשׁוֹאֵלוֹ בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת מַה
תְּבַקֵּשׁ? וּמוֹשִׁיט לוֹ יָד לְעֲזָרָה, הָיָה אוֹמֵר זֶה
הַמְּלֶאךָ גְּבֻרִיאֵל, אֲבָל בְּשִׁיעָה שִׁיעַקֵב פּוֹגֵשׁ
אִישׁ וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיעֲשֵׂה עֲמוּ טוֹבָה וּיְבַרְכֵהוּ,
וְאוֹתוֹ הָאִישׁ עוֹנָה שְׂאִין לוֹ פְנָאֵי, מִשׁוּם

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

הלא דעת החזון איש (עי' יו"ד סי' ב' אות טז) שכל עוברי עברה בימינו הם בגדר 'תינוקות שנשבו' ואם כן אין אסור להחזיקם.

ואם נכר בו שהוא רמאי - כפר הוכיח הגאון רבי יעקב ישעיה בלוי זצ"ל בספרו 'צדקה ומשפט' (פ"ב הערה נו) שמפשוטות הש"ס אין אסור לתן צדקה לרמאי, ועוד כתב הגאון רבי ידידיה טיאה זי"ל (לבושי בדים דרשה כד) שהלא גם אנו מתפללים אל ה' ואומרים "אבינו מלכנו חננו ועננו כי אין בנו מעשים, עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו", דהינו שעל אף שאין בנו מעשים ואיננו ראויים לקבל, אנו מבקשים צדקה מאת ה', ומן הראוי שגם אנו ננהג כן, ונתן צדקה אף לאלו שאינם הגונים.

"ואיך אוכל להיות ברך..."

שכור העיר נכנס לביתו של רבי משה ליב מסאסוב, שהה רגע ויצא ובכיסו כסף רב. שאלוהו אנשים: "היתכן לכן בליעל זה נותנים כסף?" השיב רבי משה ליב: "ואיך אוכל להיות ברך ולא לתת כסף לאיש שסורו רע, בשעה שהבורא אינו ברך ונותן כסף גם לאיש כמוני".

עוד פיוצא בזה, מספר על הרבי רבי זושא מאניפולי: לפני שיצא טבעו של הצדיק בעולם, היה מפליא בעניויותו ואביונותו, ודלותו היתה ללא גבול. בשכנותו דר יהודי בעל הממזגה של העירה, אשר היה מכניס אורחים ידוע, ואשתו צנועה וצדקת. כאשר ראתה האשה את גדל העניויות של רבי זושא, שדלה את בעלה להקצות לו חדר בביתם, כאשר כל מחסורו עליהם, וכך יוכל לעבד את ה' בלא דאגה. ואכן היהודי האמיד הסכים לכך, ומאותו רגע ההצלחה האירה להם פנים מעל ומעבר למצפה, ממש הרקיעה שחקים.

יום אחד הגיע לעירה ה'מגיד מבראד', כמובן שהעשיר בעל הממזגה כבדו להתארח

בהם? אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, אפילו בשעה שעושין צדקה, הכשילם בכני אדם שאינן מהגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר". מבאר מכאן, שהנותן לעני שאינו הגון אין מקים בזה מצוה, ומדוע אם כן 'אין בודקים למזונות'?

וצריך לומר שכאשר הנותן יודע שהעני העומד מולו אינו הגון, או שהוא מעוברי עברה, ובכל זאת נותן לו, אזי אינו מקים בזה שום מצוה. זאת ועוד, לדעת הגר"ש"ז אויערבך (הובאו דבריו בספר צדקה ומשפט פ"ב הערה נו) אם אדם מציג עצמו כעני, והנותן יודע מרמאותו, ואף על פי כן מעניק לו נדבה בתורת מתנה גמורה - עובר הנותן על אסור 'לפני עור לא תתן מכשל', שהלא המקבל בטוח בלבו שהצליח לרמות את הנותן, ואף על פי שלמעשה לא עלתה בידו, קיימא לן המתכונן לאכל בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה - גם כן צריך מחילה וכפרה (קדושין פב, ב; נזיר כג, א). ממילא נמצא הנותן גורם למקבל לעבר אסור, ויש בזה חשש 'לפני עור'.

[כאן המקום להתריע, לגבי כל מיני פושטי יד העומדים בצמתים, אשר ידוע ומפורסם כי קבצנים אלו 'מעסקים' על ידי עבריינים ואנשי פשע, ולפעמים אף אותם פושטי יד עוסקים בעבודתם זאת תוך כדי חלול שבת רחמנא ליצלן, אלו ודאי נחשבים 'עוברי עברה', ואין ליתן להם שום צדקה ונדבה, והמבין יבין]

אמנם כאשר האדם מספק בעני אם רמאי הוא אם לאו - ודאי שיש לתת לו ואין לו לבדקו. וגם אם כלפי שמיא גלא שהוא אינו ראוי לקבל צדקה - אזי יקבל הנותן שכר על מחשבתו הטהורה אשר חשב להיטיב, ואם אכן הוא הגון, אדרבה יש לו גם שכר המעשה.

אמנם יש מן הפוסקים שאומרים, כי לעולם אל יעלים אדם עינו מן הצדקה. וגם כאשר נכר באותו פושט יד שהוא מעוברי עברה -

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

בְּמַעֲשֵׂיךָ וְנִתַּת מִפְתָּךְ גַּם לְאִישׁ פְּשוֹט כְּמוֹנִי, רַבִּי זֹשָׁא בְּטַלְן, אַזִּי גַם עִמָּךְ לֹא דִקְדָקוּ בְּשָׂמִים, וְנִתְּנוּ לְךָ שְׁפַע בְּרָכָה, אֲבָל כְּאֲשֶׁר הִתְחַלַּת לְכַרֵּר לְךָ אֲנָשִׁים חֲשׂוּבִים לְמִי לַתָּן, אַזִּי מְדַרְו לְךָ בְּאוֹתָהּ מְדָה, וּמְצָאוּ אֲנָשִׁים מְהַגְנִים יוֹתֵר מִמָּךְ*.”

סְכוּם הַמִּשְׁכָּרֶת שֶׁהִיא 'פּוֹחַת וְהוֹלֵךְ'

מִסְפָּר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֹמֹה בְּהַנְמֵן וַצ"ל - 'הֶרֶב מִפּוֹנִיבֹד', שֶׁהִיא שׁוֹפֵעַ טוֹב לֵב, וְנִהְיָ שֶׁל אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּפֵּךְ הַיְמָנוּ תְּמִיד. בְּהִיּוֹתוֹ רַב הַעֲיָרָה פּוֹנִיבֹד, קָבַל אֶת מִשְׁכָּרְתוֹ מִקַּפַּת הַקְּהֵלָה בְּסוֹף כָּל שָׁבוּעַ, אוֹלָם רַעֲיָתוֹ הֶרְבֵּנִית הִבְחִינָה שֶׁהִסְכּוּם אֵינּוּ שׁוֹהַ בְּכָל פַּעַם, וְ'פּוֹחַת וְהוֹלֵךְ' מִשְׁבּוּעַ לְשָׁבוּעַ, פְּנִתָה לְכַרֵּר אֶת פֶּשֶׁר הַעֲנָן אֲצֵל רֹאשֵׁי הַקְּהֵל, שֶׁהִפְתָּעוּ גַם הֵם מִכֶּךָ, וְהִחְלִיטוּ לַעֲקֹב בְּעֵין פְּקוּחָה, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף הִתְבָּרַר לָהֶם מַה שֶׁקִּוְרָה: כְּשִׁיּוֹצָא רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֹמֹה בְּסוֹף הַשָּׁבוּעַ מִבֵּית הַקְּהֵל, וְהַמִּשְׁכָּרֶת בְּכִיסוֹ, מִמְתִּינִים עָלָיו בַּחוּץ עֲנִיִּים פּוֹשְׁטֵי יָד, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, לְקַבֵּל מִדְּרוּ גְדָבָה, וְהוּא מִחֻלַּק לְכָל אֶחָד קֶצֶבְתוֹ מִדֵּי שָׁבוּעַ בְּשָׁבוּעַ, וְשׁוֹרֵת הָאֲנָשִׁים הוֹלְכֶת וְגִדְלָה מִפַּעַם לְפַעַם, 'חֲכַרְךָ חֲכָרָא אֵית לִיה', עַד שֶׁמִּמְלֵא מִשְׁכָּרְתוֹ הוֹלְכֶת וּפּוֹחַת..."

עֲמָדוֹ רֹאשֵׁי הַקְּהֵל, וְהוֹדִיעוּ לְרַבִּי יוֹסֵף שְׁלֹמֹה, בְּאַמְתָּלָא, שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ עוֹד לַתָּן הַמִּשְׁכָּרֶת בְּיָדוֹ אֲלֵא הַכֶּסֶף יִמְסֵר יְשִׁירוֹת לִידֵי הֶרְבֵּנִית..."

'וְהֵלֵךְ לְפָנָיִךְ צְדָקָה...'

כְּכֹר הַזְּכָרְנוּ לְעֵיל אֶת מֵאֲמַר חַז"ל (אבות ו, ט): "לְפִי שֶׁבִשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם, אֵין

בְּבֵיתוֹ הַמִּפְאָר. בְּעוֹדוֹ שׁוֹהָה בְּבֵיתוֹ, שָׁאֵל ה'מַגִּיד' אֶת הַעֲשִׂיר: "מַה זֶה קוֹל הַרְעַשׁ אֲשֶׁר אֲנִי שׁוֹמֵעַ בְּחֶצֶר?", וַיַּעַן לוֹ כִּי מִתְגַּוְרֵר בְּבֵיתוֹ אִישׁ תָּם וַיִּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹקִים, וַיִּשְׁמוּ רַבִּי זֹשָׁא בְּטַלְן - כֶּף כְּנוֹהוּ - "לְקַחְתִּי אוֹתוֹ בְּבֵיתִי, וְאֲנִי נוֹתֵן לוֹ מָטָה כֶּסֶף שֶׁלָּחַן וּמְנוּחָה וּמִסְפָּק אֶת כָּל מַחְסוּרוֹ וְהוּא עוֹבֵד אֶת ה'".

אָמַר לוֹ הַמַּגִּיד: "אֲמַנָם דְּכָר נֶאֱהָ אֶתָּה עוֹשֶׂה, אֲבָל לְמָה לָכֶם לְהוֹצִיא אֶת הַמַּעוֹת עַל הַבְּטָלָן הַלֵּז, אֲנִי אֶקְשֶׁר אֶתְכֶם עִם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה מִבְּרָאד, אֲשֶׁר הוּא גָאוֹן גָּדוֹל וְעֶצוּם, וּבּוֹדָאֵי שִׁישְׁמַח לְשַׁלַּח אֱלֵיכֶם אֶת אֶחָד מִתְלַמְּדֵי הַמַּפְלָגִים אֲשֶׁר לְגִדּוּלוֹת נוֹעַד, לְמַעַן תִּסְפְּקוּ מַחְסוּרוֹ וַיִּשָּׁב עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה בְּבֵיתְכֶם, וַיְהִיָּה שְׁכַרְכֶם יוֹתֵר גָּדוֹל". בְּעַל הַבֵּית הַבְּטִיחַ לְמַגִּיד שִׁיעֲשֶׂה כְּדַבְּרֵיו, וּלְמַחְרַת פָּנָה לְרַבִּי זֹשָׁא, וְאָמַר לוֹ: "יְדִידֵי הַיָּקָר, הִנֵּה הֵייתָ אֲצֵלִי זֶה שָׁנִים אֶחָדוֹת, הַגִּיעַ הַזְּמַן לְהִיטִיב עִם תְּלַמִּיד חֶסֶם אַחֵר", רַבִּי זֹשָׁא הוֹדָה נְרַגְשׁוֹת לְבַעַל הַבֵּית עַל כָּל הַתְּקוּפָה, לְקַח אֶת תְּרַמִּילוֹ, וְהֵלֵךְ מִשָּׁם לְגִדּוּדֵיו.

לֹא עָבַר זְמַן רַב, וְנוֹדְעָה צְדָקוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי זֹשָׁא בְּעוֹלָם, הוּא הִתְיַשֵּׁב בְּאַנִּיפּוֹלִי, וּמִיּוֹם לַיּוֹם נִתְרַבּוּ חֲסִידָיו. בֵּינֵיתִים מֵאֵז לְכַתּוֹ, הַשְּׁפַע וְהַבְּרָכָה הֵלְכוּ וּפְחַתוּ מִבֵּיתוֹ שֶׁל בְּעַל הַבֵּית מְאֲרָחוֹ, עַד שֶׁמִּשְׁמַשׁ הַדְּרָדָר מִצָּבוֹ. אוֹתוֹ יְהוּדִי עֲשִׂיר הַבֵּין כִּי עֲשֶׂה טְעוֹת בְּשִׁלְחוֹ אֶת רַבִּי זֹשָׁא מִבֵּיתוֹ, וְהִחְלִיט לְנַסֵּעַ אֵלָיו וּלְבַקֵּשׁ מִחִילָתוֹ, אוֹלֵי יִתְפַּלֵּל עָלָיו שֶׁתָּשׁוּב הַצְּלַחְתּוֹ כְּמַקְדָּם.

רַבִּי זֹשָׁא קָבַל בְּיָדָיו, אוֹלָם כְּשֶׁשָּׁמַע בְּקִשְׁתּוֹ אָמַר לוֹ: "צַר לִי יְדִידִי, אַף לֹא אוֹכַל לְסַיֵּעַ לְךָ. כִּי הֲלֹא מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מְדָה כְּנֻגַד מְדָה, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא דִקְדַקְתָּ

א. וַעֲנֵן בְּסִפְר 'אוֹצֵר אִפְרִים' (פְּרִשְׁת בַּהַר) שֶׁכָּתַב כִּי לְפִי תִסֹּד זֶה, בְּאֵר הַרְבִּי רַבִּי זֹשָׁא אֶת קַלְלַת יְרֵמְיָהוּ עַל אֲנָשֵׁי עֲנִיתוֹת: "וַיְהִי מִכְּשָׁלִים לְפָנָיִךְ גֵּעַת אִפְרָה עֲשֶׂה בְהֶם", וְדַרְשׁוּ בְּגִמְרָא (ב"ק טו, ב): אָמַר יְרֵמְיָהוּ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִפְלוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁעוֹשִׁין צְדָקָה, הַכְּשִׁילִם בְּבִנְיָ אָדָם שְׂאִינָן מְהַגְנִים. וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה שְׂצָדִיק כְּמוֹ יְרֵמְיָהוּ יַחְרֹץ מִשְׁפָּט קִשָּׁה עַל אַחִיו הַיְהוּדִים, שֶׁלֹּא תִהְיֶה בִּידֵיהֶם זְכוּת מִצְוָה. וּבְאֵר עַל הַדְּרָךְ הַנ"ל, שְׂאִדְרָבָה אָמַר יְרֵמְיָהוּ, מִכִּיּוֹן שֶׁהֵם אֲנָשִׁים רָעִים וְחֲטָאִים, אֲנֵא ה' הַזְּמַן לָהֶם אֲנָשִׁים שְׂאִינָם מְהַגְנִים שֶׁיִּקְבְּלוּ מֵהֶם צְדָקָה, וּבְאוֹתָהּ מְדָה שֶׁהֵם נוֹתְנִים לְרַמָּאִים וְאִינָם בּוֹדְקִים - כֶּף לֹא יִבְדְּקוּ עִמָּהֶם בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, וַיִּמְשִׁיכוּ לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם שְׁפַע אִף עַל פִּי שְׂאִינָם הַגּוֹנִים.

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

ושָׁאָר קְרוּבֵי, שְׁמֵלוּיִם אוֹתוֹ עַד הַקֶּבֶר וְלֹאֲחֵר מִפֶּן נִפְרָדִים וְעוֹזְבִים אוֹתוֹ לְנַפְשׁוֹ, הַחֵבֵר הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהֵלִיץ בְּעֵדוֹ וְהִצִּילוֹ, הֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, הַצְדָּקוֹת וְהַתּוֹרָה שֶׁלְמַד וְסָגַל לְעֲצוּמוֹ - הֵם הוֹלְכִים עִמּוֹ לֵאחֵר פְּטִירָתוֹ לְהֵלִיץ בְּעֵדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהֵלֵךְ לְפָנָיִךְ צְדָקָךְ'.

הַהֲשָׁקְעָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר

הַגָּאוֹן רַבִּי מֵאִיר פּוֹזְנֵר זצ"ל, נוֹדַע לְתַלְמִידוֹ הַחֵבִיב שֶׁל רַבִּי יִחְזְקָאֵל לְנֶדָא - הַנוֹדַע בִּיהוּדָה'. בִּימֵי בְחָרוּתוֹ, כִּאֲשֶׁר הִשְׁתַּדֵּף עִם בְּתוּלָה שֶׁל גָּבִיר אֶחָד וְקָבַל מִמֶּנּוּ נְדוּנָה, שָׁאֵל אֵת רַבּוֹ הֵיכֵן כְּדָאֵי לְהֲשָׁקִיעַ אֶת כִּסְפֵי הַנְּדוּנָה? עַל הַשְּׁלִיחַן עֲמְדָה קֶפֶה גְּדוּלָה שֶׁל צְדָקָה, וְהַנוֹדַע בִּיהוּדָה אָמַר לוֹ בְּכַדִּיחוּתָא: "לוֹ הֵייתָ שׁוֹמֵעַ לִי, הֵייתָ מִשְׁקִיעַ הַכֶּסֶף כָּאֵן!" וְהִצְבִּיעַ עַל הַקֶּפֶה...

רַבִּי מֵאִיר לָקַח אֶת הַדְּבָרִים בְּרָצִינּוּת, וּמִיד הֵנִיחַ בְּקַפְתַּת הַצְדָּקָה אֶת כָּל הַכֶּסֶף. הַתְּפַעֵל מִפֶּן מֵאֵד הַנוֹדַע בִּיהוּדָה, וּבְרָכּוֹ שִׁיזְכֶּה לְהִיּוֹת מְגֻדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵף יַחֲבֵר סֶפֶר שִׁיתְקַבֵּל בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל, בְּרָכָה זֹאת - נִתְקַיְמָה בּוֹ, כִּשְׁהוּצִיא לְאוֹר אֶת סֶפֶר הַחֲשׁוּב 'בֵּית מֵאִיר' חֲדוּשֵׁי דִינִים עַל סֵדֵר הַשְּׁלִיחַן עָרוּף'.

צְדָקָה תְּמוּנַת 'דְּמֵי בְּטוּח'

בְּבַעֲלוֹתוֹ שֶׁל הַנְּגִיד רַבִּי אַבְרָהָם שְׁפִירָא מְלִידָא, הָיוּ מִסְפָּר בְּתֵי חֲרֻשַׁת לְיִצְחָר חֲמָרֵי בְּעָרָה. בְּתֵי חֲרֻשַׁת אֵלּוּ מוֹעֲדִים לְשִׁרְפוֹת הָיוּ, וְלִכֵּן דְּמֵי הַבְּטוּחַ אוֹתָם הָיָה צְרִיף לְשֵׁלֵם כְּדֵי לְבַטְחָם - עָלוּ לְכַדֵּי סְכוּם עֵתָק, סוֹכְנִיּוֹת בְּטוּחַ רַבּוֹת הַתְּמוּדָדוֹ לְזִכּוֹת בְּפִרְמִיָּה הַשְּׁמִנָּה אוֹתָהּ תְּשֵׁלֵם הַנְּהַלַּת בֵּית הַחֲרֻשַׁת.

נִסַּע רַבִּי אַבְרָהָם לְהוֹעֵץ עִם הַחֲפֵץ חַיִּים, אָמַר לוֹ הַצְדִּיק: "אֵת הַסְּכוּם שִׁיעֲדֵת לְתַשְׁלוּם דְּמֵי הַבְּטוּחַ, מוֹטָב שֶׁתְּשָׁקִיעַ בְּצְדָקָה, וְאִזִּי מְבַטֵּחַ לָךְ שֶׁלֹּא תִפְרָץ שְׂרָפָה בְּמִפְעָלְךָ!". שָׁב רַבִּי אַבְרָהָם לְסוֹכְנֵי הַבְּטוּחַ וְהוֹדִיעַ לָהֶם

מְלוּיָן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת - אֲלֵא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים", הַמְמוֹן אוֹתוֹ נוֹתֵן הָאָדָם לְצְדָקָה - הוּא הַמְמוֹן הַיְחִיד שֶׁיִּלְוֶה אוֹתוֹ וְיָבִיא לוֹ תוֹעֵלַת בְּעוֹלָם הָאֱמֶת.

וְאָמַר רַבֵּנוּ הַחֲפֵץ חַיִּים: "כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִפְּעֻלוֹתָיו שְׁעוֹשָׂה - מֵאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּעַמְלוֹ, וְרַק עֵינָיו הַקְדֻשָּׁה וְהַצְדָּקוֹת שֶׁקִּים גּוֹפּוֹ בְּעוֹדוֹ בְּחַיָּיו, הֵמָּה יִהְיוּ לוֹ לְנֶצַח אֵתוֹ בְּחַבְרָתוֹ, וְאִמְנָם הַיָּצָר הָרַע וְכַת דִּילִיָּה נְרָאִים לוֹ לְאָדָם לְאוֹהֲבִים, וּמִתְחַבְּרִים עִמּוֹ לְפִי שְׁעָה, אֲלֵא שְׁבַעַת דְּחֻקוֹ נִפְרָדִים מֵעֲלָיו".

וְהִבִּיא בְּזֶה מִשָּׁל נֶאֱמַר הַמְבַסֵּס עַל מְדַרְשׁ חַז"ל (פּוֹקֵי ר"א פ"ד):

מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁלֹשָׁה חֲבָרִים, הָאֶחָד אוֹהֵבוֹ מְאֹד, הַשְּׁנִי אוֹהֵבוֹ מְעַט, וְהַשְּׁלִישִׁי לֹא הָיָה אוֹהֵבוֹ וְלֹא חָשְׁבוּ לְמֵאוּמָה. פֶּעַם אַחַת שָׁלַח הַמֶּלֶךְ לְקָרָא לְאוֹתוֹ אָדָם, וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִבְהִילוּ לְהִבִּיאֵוּ לְפָנָיו, וְהָיָה זֶה הָאָדָם מִתְּנַרָא וְאוֹמֵר: "שְׁמָא הַלְשִׁינוֹ עָלַי לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִהְיֶנּוּ, אֵלֶּךְ לְחַבְרֵי אוֹהֲבֵי אֲשֶׁר בְּטַחָה נִפְשִׁי בּוֹ, וְאִבְקָשׁנוּ שִׁילָךְ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שִׁימְלִיץ עָלַי".

הֵלֵךְ וְקָרָא לְאוֹהֲבוֹ הַרְאִשׁוֹן שֶׁהָיָה אוֹהֵבוֹ בְּיוֹתֵר, וְלֹא אָבָה לְלַכֵּת עִמּוֹ, עָזְבוּ וְהֵלֵךְ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. הַחֲלִיט בְּנַפְשׁוֹ לְלַכֵּת אֶל אוֹהֲבוֹ הַשְּׁנִי וְלִבְקָשׁ מִלְּפָנָיו לְלַכֵּת עִמּוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אִמְנָם הִלָּה הַסְּכִים לְלַכֵּת אֵתוֹ לְלוֹתוֹ אֲבָל לֹא לְהַכְנִס עִמּוֹ לְמֶלֶךְ, הֵלֵךְ אֲצֵל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא הָיָה חוֹשְׁבוֹ לְכָלוּם וּבִקְשׁוּ שִׁילָךְ אֵתוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אַחֲרַי אֲשֶׁר סֶפֶר לוֹ כָּל מָה שֶׁאַרַע לוֹ עִם שְׁנֵי חֲבָרָיו, אָמַר לוֹ: "אֵל תִּירָא! אֲנִי אֵלֶּךְ עִמָּךְ וְאִכְנִס לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְאִמְלִיץ בְּעֵדֶךְ עַד שֶׁתִּנְצַל מִיָּדוֹ וְלֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה", הֵלֵךְ עִמּוֹ וְלָמַד עָלָיו זְכוֹת וְהִצִּילוֹ.

וְהַנְּמִשָּׁל: הָאוֹהֵב הַרְאִשׁוֹן הוּא הַמְמוֹן, שֶׁחֵבִיב לְאָדָם מְאֹד מְאֹד - עוֹזְבוֹ בְּיוֹם פְּטִירָתוֹ וְלֹא יוֹלִיף בְּיָדוֹ מֵאוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר 'לֹא יִרַד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ', הָאוֹהֵב הַשְּׁנִי הֵם אֲשֶׁתוֹ וּבְנָיו

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

החלוק של לא היתה לו שפה

מעשה נורא מוכא במדרשים קדמונים (אוצר המדרשים' מעשיות עמ' 322), אשר ממנו נתן ללמד איזו הקרבה נתבעת מן האדם, כדי שישנה להחשב כשלם במצות הצדקה:

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע, שעלו לרגל לבית המקדש. ויראו והנה מלאך בא לקראתם, וכידו חלוק לכן ומגהץ, מאיר ומזהיר בשמש, אולם לא היתה שפה לפיו סביב. ויאמרו איש אל רעהו: "החלוק הזה לאחד מאתנו הוא", ויקרבו עד המלאך וישאלוהו לאמר לאיזה מהם הוא החלוק? ויאמר להם: "חלוקיכם טובים ונכבדים מזה, אבל זה הוא לאיש אחד מאשקלון שמו יוסף הגנן".

כששלמו ימי הרגל, יצאו יחדיו ללכת אל האיש האשקלוני. כשהגיעו לפתח ביתו, קבלם הגנן בשמחה, ואמר להם: "כבוד הוא לי לארח גדולי הדור בצל קורתך, אולם דעו לכם שאין לי מאומה בבית, כי אם שתי כפרות לחם", ויאמרו לו: "יספיק לנו הנמצא בידיך ולא נטריחך לדבר אחר".

תוך כדי הסעדה הדלה, שאלו התנאים ליוסף הגנן: "אמר לנו, מה מעשיך?" ויאמר להם: "רבותי, אתם רואים עניי ודלותי, אין לי מלאכה אחרת זולתי עבודת הגן שפחצר ביתי, בו אזרע ירקות, וממה שאאסף מהגן - אותו אמכר, ונותן אני החצי בצדקה לעניים, והחצי אני ומשפחתי מתפרנסים ממנו". ויאמרו לו: "דע לך, שהקב"ה ירבה שכרך מאד, כי ראינו ביד המלאך חלוק לכן ומגהץ, ואמר לנו כי שלך הוא, אבל היה חסר שפה לפיו. על כן באנו להודיעך ולבשרך כי ה' יטיב לך, ואולי תוסיף בזכותיך", ויברכם האיש וילכו לדרכם.

ותאמר לו אשתו: "שמעתי מה שאמרו לך חכמי ישראל מחסרון שפת החלוק שלך, ועתה עשה והשתדל להשלים החלוק", אמר

בשלות נפש: "המקום כבר מבטח", תוף שהוא מצביע בידו השמיה.

עברו ימים, חלפו שנים, כספי הבטוח נתנו לצדקה ובמפעל לא פרצה כל שרפה. כאשר נפטר ה'חפץ חיים' עלה חשש בלבו של רבי אברהם שמא הבטחתו וזכותו של ה'חפץ חיים' הם שגוננו על המפעל, ומי יגן עליו עתה?

התקשר רבי אברהם עם סוכן בטוח, ובטח את המפעל. חדשים לאחר מכן פרצה בו שרפה...

להפתב בספרם של 'נותנים'

ספר הגר"י זילברשטיין שליט"א: אחד מגדולי העשירים בבליגיה כיום, הידוע כתורם נכבד של מוסדות צדקה וחסד בכל רחבי העולם, הגיע לפני עשרות שנים לבליגיה כפליט שואה, והיה ממש חסר-כל, עד שלא היה לו לחם לאכל ובגד ללבש.

כאשר הגיעו מים עד נפש, נכנס היהודי לצדיק רבי איציק'ל מאנטורפן וצ"ל ותנה בפניו את מצבו החמור, קם הצדיק והוציא מהארון שני ספרים, ואמר לאיש העני שישב לפניו:

"אתה רואה את שני הספרים הללו? אחד מהם הוא של ה'נותנים', והשני הוא של ה'לוקחים', אמר לי באיזה ספר רוצה אתה שאכתב אותך? בספרם של הנותנים או בזה של הלוקחים?"

הפתע האיש למשמע הדברים ובלי לחשב השיב: "רוצה אני להפתב בספרם של הנותנים!", מני אז - ספר האיש מאחר יותר - הצליח בכל מעשיו, עד שנתעלה מצבו הפלפלי ועשירותו פרצה גבולות, ומזה שנים רבות נחשב לאחד מנדבניה הגדולים של בליגיה.

פְּרֻשֵׁת תְּרוּמָה

מעלות הצדקה - שתיים שהן ארבע

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל בספרו 'לב אליהו', מסכם את יסודות מצות הצדקה, ואלו דבריו:

ראשית כל, מצות הצדקה כוללת ב' ענינים: **פונת הנותן, ותועלתו של העני.**

א. **פונת הנותן**, שתהיה פונתו לשם שמים, ולקיום מצות בוראו. [ואכן מצינים המפרשים כמה וכמה חלוקי פונות במצות הצדקה, אשר נרמזים בפסוקים הפותחים את פרשתנו (שמות כה, ב): א. "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי, זו המעלה הגבוהה ביותר שהיא נתינה לשם שמים, ב. "מאת כל איש אשר ידבנו לבו" - זה הנותן מתוך חמלת לבו על מצב העני, ג. "תקחו את תרומתי" - זה שכופים ומעשים אותו על הצדקה, ולוקחים ממנו בעל כרחו. עוד דרשו בדרך רמז על אמרו (שם פס' ג) "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת" - זהב ראשי תבות ז'ה הנותן בריא, הזוכר מצות בוראו גם בעת בריאותו, כסף כ'שואה ס'פנה פ'ורע, כי מפני החלי מתעורר ליתן צדקה להציל עצמו. נחשת נ'תנית ח'ולה ש'אומר ת'נו, הינו שבחיינו לא נתן כלום ורק בצנאת שכיב מרע, כשכבר אין מבחינתו ערך לממון, אז נותן את תרומתו.]

ב. **התועלת שמקבל העני ממשעה הצדקה**, ודאי שעקר מצות הצדקה - היא התועלת וההנאה שמפיק העני מקבלת הממון, ולכן אמרו רבותינו שאם התועלת שמפיק העני גדולה יותר משוי הנתינה לכשעצמה, לדגמה כאשר פרוטה אחת שנותן משלימה לעני את הסכום לקנות בו מאכלו, או סכום כסף קטן שעל ידו מרויח העני הרבה, אזי אין נותנים לאדם שכר לפי הנתינה אלא לפי התועלת היוצאת ממנה [ועין לעיל (עמ' רא) בדברינו משם מרן הגר"ע יוסף זצוקל על נתינת בעז לרות]. ועל דבר זה אמרו רבותינו שבגמרא (סוכה מט, ב): 'אין צדקה משתלמת אלא לפי

לה יוסף: "כדבר אחת הנדיבות תדברי, אבל הלא ידעת את עניי ומרודי, אין לי יותר מאומה לתת" ותאמר לו: "שמעני אדוני, קחני והוציאני לשוק, ומכרני לעבודה, ותן מחירי בצדקה לעניים, אוילי תשלים חלוקך", ויאמר לה: "אני מפחד שמא יכפה אותך הקונה ויאנס אותך ואפסיד החלוק כלו", ותאמר לו: "אני אשבע לך באמונת שמים שלא תבוא תקלה זו על ידי לעולם".

יוסף הגנן שמע בקולה ומכרה לאדון אחד, שאכן נפתה בלבו להשתמש בה לאישות. וכאשר סרבה לו בכל תקף, נסה לאים עליה ולפתותה, אף היא עמדה בנסיון בגבורה ולא הסכימה להשמע לו, על פן השליך אותה ברב פעסו להיות תחת ידו הקשה של רועה הצאן גס הרוח, שהיה מכה אותה ומענה אותה דבר יום ביומו. וימרר את חיייה בעבודה קשה, והיא מתאפקת ומיחלת לרחמי שמים.

לאחר שעברו ימים רבים, חפשה בעלה יוסף, וכשמצאה נוכח לדעת כמה רבה צרתה וסבלה, ואיך השחת והשחר מראיה. מה עשה? שם המסוה על פניו בכדי שלא תפירהו, פנה אליה ואמר לה: "איש עשיר אנכי, היש רצונך שאקנה אותך לאשה ואצילך מרעתך?" ותאמר לו: "אדוני, לא יתכן, כי בעולת בעל אני." ויוסף לפתותה בדברים ולא שמעה בקולו.

וכשראה פן, נתברר לו שלא עברה אותה צדקת על שבועתה ולא הפרה בריתה, ויסר המסוה מעל פניו ותפירהו, וישקו איש את רעהו ויתחבקו, ויבכו בכי גדול ותעל שועתם אל האלהים, וישמע קול קורא מן השמים: "התבשר כי נשלם החלוק שלך, וחלוק של אשתך טוב מחלוקך, לך למקום פלוני ותמצא בו מטמון גדול", ויעש פן, וימצא כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות עד אין מספר, ותכף הלך ופדה את אשתו, ויוסף לעשות צדקה וחסד כל ימיו.

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

לְעֵנִיִּים וְלָרַעֲבִים: "כָּל דֹּכָפִין יִיְתִי וַיִּיכַל, כָּל דְּצָרִיף יִיְתִי וַיִּפְסַח".

וְהִבִּיא רַבְּנוּ חֵיד"א בְּסִפְרוֹ 'שְׁמַחַת הַרְגָּל' אֶת דְּבָרֵי רַבְּנוּ בַּח"י, שֶׁעָקַר שְׁעֵבּוּד יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּאֵי בַעֲבוּר יַד עֲנִי וְאִבּוּיֹן לֹא הִחְזִיקוּ, וְהַעֲלִימוּ עֵינָי מַעֲשֵׂוֹת צְדָקָה, וְעַל הַיּוֹתֵם צָרִי עֵינָי בְּאוֹ לִידֵי שְׁעֵבּוּד ת"ל שְׁנָה - גִּימְטְרִיא צָרִי עֵינָי.

וּבִזְנָה בְּאֵר אֶת מְאָמַר הַמַּגִּיד: "הָא לְחֻמָּא עֲנִיא דִּי אֲכַלוּ אֲבֵהֶתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, כָּל דְּכָפִין יִיְתִי וַיִּיכַל, כָּל דְּצָרִיף יִיְתִי וַיִּפְסַח", וְלִכְאוּרָה מַהוּ הַקָּשֶׁר בֵּינָי שְׁתֵּי הַפְּסָקוֹת זֹו לְזֹו? אֲלָא פְּתַח הַמַּגִּיד וְאָמַר "הָא לְחֻמָּא עֲנִיא דִּי אֲכַלוּ אֲבֵהֶתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם", לְרַמּוֹז בְּזֵנָה שֶׁאֲכַלוּ אֲבוֹתֵינוּ לְחֵם עֲנִי בְּקִשֵׁי שְׁעֵבּוּד מִצְרַיִם - בַּעֲבוּר שְׁמָנְעוּ אֶת לְחֻמּוֹ שֶׁל הָעֲנִי, מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה. אִי לְזֹאת הֵרִי הוּא מְכַרִּיז וְאָמַר "כָּל דְּכָפִין יִיְתִי וַיִּיכַל" - כְּדִרְרָף טוֹב עֵינָי וּבַעֲלֵ רוּחַ נְדִיבָה אֲשֶׁר פְּתַחוּ פְּתוּחַ לְרוּחָה לְכָל נֶצְרָף וְנִזְקָק. וּמִסִּים "הַשְׁתָּא הִכָּא לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְכוּ'" דְּגִדּוּלָה צְדָקָה שְׁמַקְרַבֵּת אֶת הַגְּאֻלָּה, כְּמֵאָמַר הַכְּתוּב (ישעיהו א, כז): צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וְשִׁבְיָהּ בְּצְדָקָה.

הֵרִי לָךְ שְׁבַעֲקָבוֹת חֻטָּא הַעֲלַמְתָּ עֵינָי מִן הַצְּדָקָה - הֵיִינוּ מְשַׁעֲבָדִים בְּגִלּוֹת מִצְרַיִם הַמְּרָה מֵאֲתֵימָה וְעֵשָׂר שָׁנִים, וּבַעֲבוּר שְׁנִיבָל עַל עֲצֻמְנוּ לְהַתְחַזֵּק בְּמִצְוֹת הַצְּדָקָה - נִזְבָּה בְּעִנְיָתָהּ לְהַגְּאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

וְעוֹד אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ (בר"ר פ"ה): "חֻמְשָׁה פְּעָמִים אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ 'קוּמָה ה' בְּסִפְרוֹ תְּהִלָּים, אָמַר לוֹ הַקֶּב"ה: "דָּוִד בְּנִי! אֲפִילוּ אֶתְּ מְקִימְנִי כִּמָּה פְּעָמִים אֵינִי קָם, וְאֵימְתִי אֵינִי קָם? לְכִשְׁתַּרְאָה עֲנִיִּים נִשְׁדָּדִים וְאִבּוּיֹנִים נִאֲנָקִים, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (תהלים יב, ו): "מִשׁוּד עֲנִיִּים מֵאֲנַקַת אִבּוּיֹנִים עָתָה אָקוּם יֵאמֶר ה'".

וּמַעֲתָה מְסַתְּבַר שֶׁרַק אִם אָנוּ נִשְׁיִים לְבָנוּ עַל מִצְבַּע הָעֲנִיִּים, אֶף הַקֶּב"ה יִשְׁיִים לְבוֹ לְגֵאֵל

חֻסְדֵּי שְׁבָה שְׁנֵאמַר (הושע י, יב): "זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה קְצְרוּ לְפִי חֻסְדֵּי", דְּהֵיִינוּ הַגַּם שְׁאֲתָם זוֹרְעִים וְנוֹתְנִים צְדָקָה בְּסִיף מְסִים, הַשְּׂכָר שֶׁתִּקְצְרוּ יִהְיֶה 'לְפִי חֻסְדֵּי' - לְפִי גְדֹל הַתּוֹעֵלַת שֶׁל נְתִינְתְּכֶם וְלֹא לְפִי הַנְּתִינָה.

וּמַעֲתָה, נִמְצָא שֵׁישׁ ד' דְּרָגוֹת בְּנְתִינַת הַצְּדָקָה:

א. כְּאֲשֶׁר הַנוֹתֵן פּוֹעֵל מִתּוֹף כְּפִנָּה לְשֵׁם שְׁמִים, וְהַמְקַבֵּל הוּא עֲנִי אֲמַתִּי הַמְפִּיק תּוֹעֵלַת מְקַבְּלָתוֹ - הֵרִי אֵינִי לָךְ מְדָה טוֹבָה הַיְמָנָה, וּמְקַבֵּל שְׂכָר הֵן עַל מַחְשָׁבְתוֹ הַטוֹבָה וְהֵן עַל הַמַּעֲשֵׂה.

ב. כְּאֲשֶׁר מַחְשָׁבַת הַנוֹתֵן אֵינָה לְשֵׁם שְׁמִים, אוֹלָם הַמְקַבֵּל עֲנִי רְאוּי וְהַגּוֹן - יְקַבֵּל שְׂכָר עַל הַמַּעֲשֵׂה. וְכֵן אָמְרוּ (פסחים ח, א): "הָאוֹמֵר סָלַע זֹו לְצְדָקָה בְּשִׁבִיל שְׂיַחְיָה בְּנִי אוֹ שְׂאֵהִיָּה בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, הֵרִי זֶה צְדִיק גְּמוּר".

ג. כְּאֲשֶׁר הַנוֹתֵן פּוֹעֵל מִתּוֹף כְּפִנָּה רְאוּיָה, אוֹלָם הָעֲנִי שֶׁהַזְּדִמָּן לְפָנָיו לֹא הָיָה רְאוּי וְהַגּוֹן, הֵרִי לֹא יְקַבֵּל שְׂכָר עַל הַמַּעֲשֵׂה, כְּפִי שְׂאֵמְרוּ בְּגִמְרָא (ב"ק טז, ב): "אָמַר יְרַמְיָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲפִילוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁעוֹשֵׂינִי צְדָקָה, הַכְּשִׁילִם בְּכַנֵּי אָדָם שְׂאֵינִי מְהַגְּנִים, כְּדִי שְׁלֹא יְקַבְּלוּ עָלֵהֶן שְׂכָר". אוֹלָם שְׂכָר עַל הַמַּחְשָׁבָה הַטוֹבָה, עֲדִין יְקַבֵּל.

ד. כְּאֲשֶׁר הַנוֹתֵן פּוֹעֵל מִתּוֹף מַחְשָׁבָה פְּגוּמָה, אֶף הַמְקַבֵּל לֹא הָיָה עֲנִי רְאוּי וְהַגּוֹן - אֵינִי כָּלֵל שְׂכָר מִצְוָה רְאוּי לְהַשְׁתַּלֵּם עַל מַעֲשֵׂה שְׂכָזָה, הֵן מִצַּד הַמַּחְשָׁבָה וְהֵן מִצַּד הַמַּעֲשֵׂה.

הַגְּלוּת וְהַגְּאֻלָּה - תְּלוּיִים בְּמִצְוֹת הַצְּדָקָה מְצוּיִים אָנוּ בְּחֻדְשׁ נִיסָן, הַחֻדְשׁ בּוֹ נִגְאֻלְנוּ מִמִּצְרַיִם, אֲשֶׁר מְקַבֵּל בּוֹ לְהַרְבוֹת בְּצְדָקָה וּבְנְתִינַת 'קִמְחָא דְּפִסְחָא' לְעֵנִיִּים. גַּם נִסַּח הַ'הַגְּדָה שֶׁל פִּסְחֵי, אוֹתָהּ אָנוּ אוֹמְרִים בְּלִיל הַסֶּדֶר, פּוֹתַח בְּהַכְרָזָה שְׁכָל כְּלָה חֻסְדֵּי וְחַמְלָה

פְּרִשֵׁת תְּרוּמָה

הנאמר בנתינת הצדקה, שהנותן צדקה: א. לוקח לעצמו את הממון לתועלתו בעולם הבא, ב. אין הוא אלא רק לוקח, מעביר את הממון המפקד אצלו לתועלתו המקורית, ג. קונה בנפשו קנין של אמונה.

ועל ידי שנשיב אל לבנו זאת, וצדקותינו ינתנו מתוך כוונת הלב זכה וטהורה, נזכה לגאולה האמתית והשלמה במהרה בימינו אמן!

את ישראל ולתת נקם בגויים עבור 'שד עניים', אולם אם אנו אוטמים אֶזְנֵנו וְלִבֵּנו, איך נצפה שה' יתברך ילחם עבור צרת העניים, בעוד אנו מתעלמים ממנה?

על כן, ודאי עלינו להשריש בלבנו את שלשת הפרושים שהזכרנו במשמעות 'ויקחו'

בשורת טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"י בני"י עמ"י עש"י

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים

לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת הגולי הגור שליט"א
והתקבלו כס"ד באהבה רבה
בהילי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשזורה טובה לאחותי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בהקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בהקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א
מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך
משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים

וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם

ניתן להקדיש פרשיות

לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

052-7627427 תשוד .ש.א

לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000